Թ ՏԱՐԻ 2495 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 14 ՄԱՐԵՐԻ 4384 20 ՄԱՅԻՍ 1892 6 ԶԻԼԳԱՏԷ 1309 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
առ Խմբագրութիւն
ԱՐԵՒԵԼՔ Օրագրի
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գանձման արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանք	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ Դրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՅԻՍ 20/1 ՅՈՒՆԻՍ 1892

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԼՈՒՐԵՐ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ (*)

Վաղարշապատ, 2 Մայիս

Էջմիածին եկեղեցական արտասովոր շարժման մէջ է. կաթողիկոսական ընտրութիւնք եղեր են յաճախ, այլ այս անգամ Թուրքիոյ վիճակներէն հասած եկեղեցական և աշխարհական պատգամաւորք հոգեւոր տարբեր կերպարան կուտան գործոյն։ Պէտք է ըսել թէ վեհ է այս կրօնական հանդէս։ Զանազան կողմերէ եկող նոյն եկեղեցւոյ ներկայացուցիչք կը ցուցնեն թէ հոգեւոր գործ մը պիտի կատարեն և այսու կը բարձրացնեն իրենց եկեղեցւոյ նշանակութիւնը։ Իսկ եկեղեցականաց մօտ աշխարհականաց ներկայութիւնը կը ցուցնէ թէ Հայոց Եկեղեցւոյն հնաւանդ կրօնային կացութիւնն անխախտ կը մնայ։

⁂

Ժողովրդական այցելուք կամ Ս. Էջմիածնի ուխտաւորք ալ կան զանազան կողմերէ հասած, սակայն կը լսուի թէ տեղային կառավարութիւնը նախատեսելով անհնարին բազմութեան մը հաւաքումը, արգելքներ դրած է ուխտաւորաց գալստեան։ Ամենուն վրայ հոգեւոր ոգեւորութիւն կը տիրէ, ամենայն ոք ցոյց կուտայ իւր ընտրելին համարձակօրէն, և կը թախանձէ որ ընտրուի։ Ընդհանրապէս ընտրական արտայայտութիւնք են ի նպաստ Խրիմեանի և կառավարութիւնը թոյլ կուտայ ամեն տեսակ արտայայտութիւն, միայն թէ շփոթութեան տեղի չտայ։ Նաեւ Կովկասու լրագիրք իրենց ընտրելեաց գլխաւորն և առաջին կը դասեն զայն. զանազան կենսագրութիւններ և կենդանագիրներ կը ցրուին և ի տես կը դրուին ամեն կողմ։

Նաեւ հեռաւոր տեղեր նմանօրինակ արտայայտութիւնք կը կատարուին։ Քաղաքներէ և գիւղերէ բազմաթիւ անձեր պատգամաւորները դիմաւորելով նոյն յանձնարարութիւնը կ'ընեն և պատգամաւորաց ետեւէն հեռագրեր կը տեղացնեն։ Վանքի մէջ պատգամաւորք կ'երթեւեն ամեն կողմ շրջապատեալ հիւրերէ և անցորդներէ, և կամ մասնաւոր խորհրդակցութեան հաւաքուած։

⁂

Հասած պատգամաւորաց թիւն ամեն վայրկեան կը ստուարանայ։ Քանի մը կանուխ հասնողներէն զատ մնացեալք վերջին շաբթուն երկուշաբթիէն սկսած են ժողովիլ, և ամեն օր նոր եկողներ եղած են։ Մինչեւ շաբաթ կէս գիշերին հասնողներ եղան։ Վերջինք եղան Կարնոյ պատգամաւորք Գեր. Ղեւոնդ Սրբազան Շիշմանեան և Մեծ. Կարապետ էֆ. Տէր-Ազարեան, և Սեբաստիոյ եկեղեցական պատգամաւոր Արժ. Նահապետ վրդ. Նահապետեան։ Շաբաթ կէս օրին հասան Կ. Պոլսոյ եկեղեցական պատգամաւոր Գեր. Մաղաքիա Սրբազան Օրմանեան, և աշխարհական պատգամաւորք Ազն. Յովհաննէս էֆ. Նիւլպէնկեան՝ Սեբաստիոյ, Մեծ. Պ. Ստեփան Մամիկոնեան՝ Պեսարապիոյ և Մեծ. Համբարձում էֆ. Լէփեան Երզնկայի։ Շաբաթ երեկոյ ցանկ մը հրատարակուեցաւ, որ կը պարունակէր 60 անուն, սակայն վերջին հասնողներ ցուցակի մէջ չէին։

⁂

Պատգամաւորաց ընդունելութիւնն

Հիւրընկալ Արժ. Ղեւոնդ վրդ. Յովակիմեանի յանձնուած է պատգամաւորները հիւրընկալելու հոգը, սակայն սենեակները բաշխելու տնօրինութիւնը կը բղխի անմիջապէս տեղապահ Սրբազանէն։ Յայտնի չէ թէ որպիսի սկզբունքով վարուած են, զի նկատողութեան արժանի է համակարծիքները ցրուելու ուղղութիւնն։ Եպիսկոպոսներն իսկ իրարմէ հեռու զետեղուած են, և մինչեւ իսկ Ղազարապատի մէջ թողուած է Տ. Ստեփան Սրբազան Յովակիմեան, իսկ Գեր. Հմայեակ Սրբազան Դիմաքսեան Ճեմարանի մէջ դրուած, Գեր. Մեսրոպ Սրբազան Սուքիասեան Մոմճեան քովը, և Գեր. Սահակ Սրբազան Խապայեան Վեհարանի սպասաւորաց կողմը։ Գեր. Մաղաքիա Սրբազան Օրմանեան և Գեր. Ղեւոնդ Սրբազան Շիշմանեան Մոմճեան քովին մէջ զետեղուեցան ուրիշ եպիսկոպոսաց մօտ։ Եպիսկոպոսներէն ոմանց դիմաւորող վարդապետներ յղուեցան, իսկ պատգամաւորք առ հասարակ հիւրընկալ վարդապետէն դիմաւորուեցան ընկերակցութեամբ ուրիշ մի կամ երկու վարդապետաց։ Աշխարհականք ընդհանրապէս բաժնուած են Ղազարապատի և վանուց կալուածներէ մասնաւոր շէնքի մը մէջ։ Իւրաքանչիւր խումբի երկու կամ երեք սպասաւորներ յատկացուած են։ Ճաշն և ընթրիքը Սինոդականք և ուրիշ գլխաւոր Միաբանք և բոլոր Պատգամաւորք ի միասին կուտեն վանուց հին սեղանատան մէջ, որոյ կէսէն քարէ նստարանները և քարէ սեղանները հասարակ աթոռներով և փայտէ մեծ սեղանով փոխանակուած են, և սրահը լուսաւորուած է նոր պատուհաններով և նոր ներկով։ Առաւօտ և երեկոյ թէյը կը տրուի իւրաքանչիւրոց սենեակներուն մէջ։

Պատգամաւորք շարունակ իրարու մօտ կ'երթան, և սենեակներու մէջ մասնաւոր ժողովներ կը կազմեն, երբեմն մինչեւ 30—35 անձանց ներկայութեամբ։ Այդ ժողովք յոյժ կարեւոր են վասն զի կարծիքներ շատ տարբեր են, իսկ տարաձայնութիւնն ալ յոյժ անախորժ։ Եթէ ընդհանուր հաւանութեամբ չգործուի, երկու կողմերէ դժպատեհութիւն մը չուզուիր։

⁂

Նախապատրաստական գումարում

Առաջին գումարման, այն է բացման հանդէսին գործողութիւնները համաձայնելու համար, սովորութիւն է եղած նախապատրաստական գումարում մ'ընել նախընթաց երեկոյին, և պատգամաւորաց անձերը և պաշտօնները քննել և հաստատել նաեւ ժողովականութեան իրաւունքը։ Շաբաթ երեկոյ, կիրակնամուտ ժամերգութեան ատեն ժողովը գումարեցաւ Վեհարանի սրահին մէջ, ուր էր հանգուցեալ կաթողիկոսի զգալման սենեակը։ Կը նախագահէր Երեմիա Սրբազան Տեղապահը և բոլոր պատգամաւորութեան պաշտօնով եկողներ և գտնուողներ։ Կարեւոր թղթոց Սինոդի դիւանէն բերուելուն բաւական սպասելէ յետոյ, նիստը բացուեցաւ առանց ձեւակերպութեանց, և երկու խօսքով Տեղապահ Սրբազանը յայտարարեց թէ պաշտօնական նիստ չէ. այլ միայն պաշտօնական թղթոց ունկնդրութեան։ Հետեւաբար սկսաւ կարդացուիլ Կ. Պոլսոյ Ամեն. Պատրիարքին պաշտօնական կոնդակն, որով տեղեկութիւն կուտար Տաճկահայոց կողմանէ կատարուած ընտրողական գործողութեանց ձեւին և արդեանց վրայ, կը ցուցնէր այն վիճակներն որք ընտրական պարտաւորութիւնները կատարած են, և միանգամայն կը հաստատէր իւրաքանչիւր վիճակի առաջնորդին կամ առաջնորդութեան փոխանորդին անունն, և կամ նոյա կողմանէ նշանակուած ներկայացուցիչները, նմանապէս իւրաքանչիւր վիճակի կողմանէ ընտրուած աշխարհական պատգամաւորներուն անունները, իրենց ընտրութեան վաւերացմամբ։ Այդ կոնդակ գեղեցիկ տպաւորութիւն թողուց. և երբ խնդիր եղաւ թէ պատգամաւորաց նկատմամբ ուրիշ թուղթեր տեսնելու հարկ կա՞յ արդեօք, ամենքը հաւանեցան թէ այդ կոնդակը բաւական կարող է սեպուիլ։ Անկէ ետքը կարդացուեցաւ Սինոդի հասած ընտրական թղթակցութեանց ցուցակն, իւրաքանչիւրին իմաստը քաղելով. անոնց հետ յառաջ բերուեցան և գրաւոր կարծիքներ, որ է գրաւոր քուէներ, բացէն հրատարակելով իւրաքանչիւրին ցոյց տուած ընտրելին։

Խնդիր եղաւ երկուց վիճակաց միանգամայն առաջնորդ գտնուող եկեղեցականաց վրայ։ Տեղապահ Սրբազանը կ'առաջարկէր այսպիսեաց ձայնն իբրեւ մի միայն ընդունել։ Հակառակ կարծիք յայտնեց Գեր. Կարապետ եպիսկ. Այվազեան Շուշիի առաջնորդ, և շատեր ձայնակցեցան։ Գեր. Գրիգորիս եպիսկ. Աղուանեան, Սինոդի անդամը, Տեղապահի կարծիքն ուզեց պաշտպանել, և Գեր. Մաղաքիա եպիսկ. Օրմանեան, պատրիարքական ներկայացուցիչ, ցուցուց թէ վիճակաւորին պատահաբար միեւնոյն անձ լինելը վիճակաց դիրքը չէ կարող ոչնչացնել։ Հետեւաբար, երկու ձայն ունենալնին պաշտպանեց։ Ներկայացուցիչ եղողներուն վրայ ալ խօսուեցաւ որք երկու և աւելի տեղերէ ընտրուած էին, և վերջապէս որոշուեցաւ թէ միեւնոյն անձ որ և է կերպով կարող է երկու ձայն ունենալ, այլ ոչ աւելի։

Այսպէս վերջացաւ գումարումը. պատգամաւորաց առաջին ցուցակը տպագրուեր էր 60 անունով, որոշուեցաւ որ նոր հասնողներն և կրկին ձայն ունեցողներն և գրաւոր քուէ ղրկողներն ալ աւելցուին և նորէն կազմուի ցուցակը։

Այսպէս լրացաւ նախընթաց օրը։ Կիրակնամուտ ժամերգութիւնք կատարուեցաւ գումարման ժամանակ, պարզօրէն վանականաց կողմանէ. այլ ժողովուրդը խուռն էր, ակնկալելով պատգամաւորները տեսնելու դասին մէջ։

(*). Էջմիածնի ընտրութեան պարագաները պատմելու համար Թուրքիացի Պատգամաւորաց միոյն կողմէ «Արեւելք»ի ուղղեալ առաջին նամակ մ'է այս, որ կը յիշէ նախապատրաստութիւնները։

ԱՍՏԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՆՈՐ ԳԻՒՏԵՐ
ԼՈՒՍՆԹԱԳ ՄՈԼՈՐԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

Երեք ամիսներէ ի վեր, տարակոյս չկայ թէ ամեն մարդ նշմարած է ա'յն աստղին շքեղ պայծառութիւնն որով կը շողայ մեր երեկոյեան երկինքին մէջ։ Ի զուր է ապրիլ երկրի վրայ, առանց շահագրգռուելու երկնային գեղեցկութիւններով. սակայն մարդս բոլորովին կոյր չէ, և դէպ ի երկինք բարձրացած գլուխ մը անշուշտ կը հարցնէ իրեն թէ ի՛նչ է այս լուսային աշխարհն, որ կը շողշողայ այսքան շքեղ պերճութեամբ անչափելի անհունութեան մէջ։

Անոնք, որք գիտեն անոր անունը, գիտեն նոյնպէս թէ Լուսնթագ ա'յնքան հսկայ աշխարհ մըն է, որ 1280 գունտեր, մեր երկրին չափ, պէտք է միանան, իր ծաւալին հաւասարելու համար. թէ մեզ նման կը թաւալի արեգակի շուրջը, սակայն հինգ անգամ աւելի մեծ հեռաւորութեամբ մը, տասներկու անգամ աւելի երկար տարւոյ մը մէջ, և թէ ամեն տարի, մեկ ամիս յապաղումով, արեգակին հետ դիմացէ դիմաց կուգայ։ Աստեղագէտներն օգտուած են իր դրութենէն, տեսաբանական գործիներու տրուած նորագոյն կատարելագործութիւններէն, և լուսագրութեան այս գործիներուն նպաստած կիրառութիւնէն, աւելի յառաջ մղելու համար այս աշխարհին լուծման խնդիրը ու քննութիւնները, և յառաջ եկած արդիւնքներն ստուգիւ գիտութեանց զարգացումէն շահագրգռուող անձանց ուշադրութեան արժանի են։

⁂

Ի Քալիֆօռնիա, Մոնթ-Համիլթընի դիտարանին տնօրէն Պ. Հոլտէն, հեռագրաւ մը մեզ կը տեղեկացնէր թէ, տասնեհինգ մեդր երկայնութիւն ունեցող ոսկեվիթխար միջօրէական դիտակին օգնութեամբ, որոյ ոսպնաձեւ ապակին—հսկայական աչք—մեկ մեդր տրամագիծ ունի, յաջողած է հաստատել թէ առաջինն լուսնթագի չորս լուսիններէն, որք կը լուսաւորեն անոր գիշերները, գնդաձեւ չէ, այլ երկնցած՝ ձուաձեւ, և թէ իր մեծ առանցքը ուղղուած է դէպ ի լուսնթագ։ Այս լուսինը արագութեամբ կը դառնայ մոլորակի երկինքին մէջ և կը կատարէ իւր թաւալումը 42 ժամէն։ Աստի կը հետեւի թէ, միշտ նոյն երեսը կը դարձնէ լուսնթագին, ինչպէս լուսինը՝ երկրի։ Զարմանալի ձու մըն է այս, տեսակ մը խելացնոր մոլեգնութեան մատնուած՝ ձգողութեան պարսատիկի զօրութեամբ։ Մնացեալ երեք արբանեակները գնդաձեւ ըլլալ կը թուին. հեռաւորագոյն վայրեր կը թաւալին անոնք, նուազ արագութեամբ։

Զարմանալի շարժումներ կը նշմարուին մոլորակի մակերեւոյթին վրայ։ Հասարակածին վրայ, մթնոլորտական գօտի մը, ամպամածային շերտերու դիրքն ունեցող շոգիներով յագեցեալ, կ'ընթանայ Արեւմուտքէ յԱրեւելս, ժամը 400 հարիւրամեդր արագութեամբ։ Ալեզեան հովերու այս գօտին 30,000 հարիւրամեդր լայնութիւն ունի։ Իր թաւալումը կը կատարէ 9 ժամու, 50 վայրկենի և 20 երկվայրկեանի մէջ. մինչդեռ մերձաւոր գօտիներն կը կատարեն 9 ժ. 55 վ. և 40 երկվայրկեանէն։ Արագութեան այս տարբերութիւնը կ'արտադրէ ժամը 400 հարիւրամեդր։ Այս արագութիւնը կարելի է ըմբռնել, երեւակայելով որ մեր երկրի ուժգին հովը ժամը 60 հարիւրամեդր արագութեամբ կ'ընթանայ, եւ թէ բանաշունչ ուրականներուն 120 հարիւրամեդրէ անդին չանցնիր։ Իրենց փոխանցման արագութիւնը, ընդհանրապէս 50 հարիւրամեդրէ աւելի չէ, և այս է հովերու փոխանցման ամենամեծ արագութիւն մեր երկրին վրայ։ Այս արագութիւն լուսնթագի վրայ ութն անգամ աւելի մեծ է, ինչ որ զարհուրելի է։

Եւ այս բացառիկ պարագայ մը չէ լուսնթագի համար։ Երկու հարիւր տարիէ աւելի է որ կը շարունակէ, և տարակոյս չկայ թէ բիւրաւոր տարիներ ևս պիտի տեւէ։ 1665ին յԻտալիա Գասինիի ըրած քննութեանց քննութիւնը բաղդատելով Պ. Պ. Կրինի եւ Սթանլէյ Ուիլլիամսի քննութեանց յԱնգլիա, կ'ապացուցանէ թէ այն ատեն լուսնթագի հասարակածը կը դառնար արդէն 9 ժ. եւ 5 վ.ի մէջ. մինչդեռ իր բարեխառնեալ կլիման կը դառնար 9 ժ. և 55-56 վայրկենի մէջ։

Մեր արագագոյն կառախումբերը կ'ընթանան ժամը 60-100 քիլոմեդր, ուրեմն լուսնթագի հասարակածային հովը կը փչէ անընդհատ չափազանց ուժգնութեամբ։

Լուսնթագի լուսագրութիւնն եղած է ութը զանազան դիտարաններու մէջ։ Փորձառու քննողներու ձեռքով յօրինուած մանրամասն նկարներէ լաւագոյն արդիւնքներ չէ կրցած յառաջ բերել տակաւին այս աշխատութիւնը։ Սակայն կը հաստատէ թէ այն նկարները իրենց ընդհանուր գիծերուն մէջ կատարեալ են, և կը ցուցնէ թէ չկայ տեսութեան կամ երեւակայութեան պատրանք։

Կը տեսնուի թէ հասարակածային գօտւոյն ամպերը կանոնաւորապէս կը զետեղուին բարեխառն գօտիներու համեմատութեամբ. հոսանք մըն է այս, որ կը սահի միակերպ երկու եզերքներու մէջ, և մոլորակին շուրջը կը պտտի եզերաց համեմատութեամբ 45 օրուան մէջ։

Պայծառ և մութ բիծեր հասարակածի հիւսիսային և հարաւային շերտերուն վրայ կը նշմարուին, և խոտոր գծերով մեկզմեկ դէպի միւսը կապուած են, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ հասարակածի հոսանքն այս երկու շերտերը իրեն հետ կը քաշէ։ Ի՞նչ են այս մթագոյն և պայծառ բիծերը. անտարակոյս ամպեր։

Անհուն մոլորակին առեղծական մասը կը կազմէ այժմ տեսակ մը թերատական կարմիր բիծ, երկրագունտէս աւելի ընդարձակ, որ տասն և չորս տարիներէ ի վեր լուսնթագի միեւնոյն կողմը կը գտնուի, առանց փոխելու իր դիրքը, կամ շատ քիչ։ Կ'սկսի բարեխառն գօտիէն, և կը կը յանգի 35° լայնութեան։ Իր ցերեկեայ թաւալումը կը կատարուի, 9 ժ. 55 վ. և 40 երկվայրկեանի մէջ հասարակածի հոսանքէն աւելի դանդաղ ընթացք մը, և այնպէս կը թուի թէ կը ցուցնէ մոլորակին թաւալման ճշմարիտ շարժումը։ Չէ կարելի մտածել թէ այս բիծը մթնոլորտային բնութիւնն ունենայ։ Իւր հաստատուն դիրքը հակառակ է այս մտածման։ Դիւրին չէ երեւակայել թէ կը սաւառնի մթնոլորտին մէջ իբրեւ ծածանուտ սկաւառակ մը։ Իր զանգուածը նշանաւոր է. 42,000 քիլոմեդր երկայնութիւն (այսինքն գրեթէ չորս անգամ աւելի երկրի տրամագիծէն) 15,000 լայնութեան վրայ։ Արդեօք կազմուելու ճամբուն մէջ գտնուող ցամա՞ք մըն է, թէ, ընդհակառակը, հրեղէն լիճ մ'՝ լուսնթագի կեղեւին մէջ թաղուած։ Իր թերատական ձեւը շատ յստակ մնացած է տասն եւ չորս տարիներէ ի վեր, յորմէ հետէ կը դիտեն զայն։ Իր գոյնը կարմրորակ է և կը թուի ցուցնել այրման մէջ գտնուող նիւթեր։ Երբեմն կը տեսնուին գոլորշիներ, որք սպիտակ գոյն մ'՝ ստանալէ ետք, ամբողջովին կը ծածկուին մեր աչքերէն։ Ամերիկացի աստեղագէտ մը, Պ. Եուինկ, տեսած և նկարած է մթին ամպերու շերտ մը, որ կ'անցնէր վրայէն՝ թափանցիկ վիճակի մէջ։ Պատկերատեսը կը նշանակէ անդ ջրաշոգիի գոյութիւնը։ Նոյնպէս կը թուի թէ մոլորակի մարմինն կը վերաբերի այն, և եթէ կը տեսնուի միշտ մեզ, հակառակ լուսնթագի ծանրաբեռն մթնոլորտին, անոր համար է որ շոգիի վերելակող հոսանք մը կը բարձրանայ ահագին զօրութեամբ, և կը ճնշէ անոր շուրջը մթնոլորտական զանգուածը։

Որպէս թէ այս նոր աշխարհին մէջ ամենայն ինչ խորհրդաւոր ըլլար, աշխարհ մը որ աւելի հին է մեր երկրէն ժամանակագրական տեսակէտով, սակայն անտարակոյս աւելի տաք է, և իր պատմութեան նախնական շրջանին մէջ,— որպէս զի չյաջողեինք իր նկատմամբ որոշ քննութիւններ ընել —այս հռչակաւոր բիծը բացարձակապէս հաստատուն չէ։ Անգղիացի աստեղագէտ մը, Պ. Տէննինկ, որոշած է վայրկեան մը իսկ չկորսնցնել զայն տեսութենէ, և հաստատած է թէ 1879ին իր թաւալման միջոցը փոփոխուած է 9 ժ. 55. վ. և 34 երկվայրկեանի, և 1885ին 9 ժ. 55 վ. և 41 երկվայրկեանի։

Այսպէս, թէպէտեւ չենք կրնար ստուգիւ տարակուսիլ թէ այս բիծը մոլորակին մակերեւոյթին կը վերաբերի, սակայն բացարձակապէս հաստատուն չէ, և ուշադիր քննութիւն մը կ'առաջնորդէ մեզ խորհիլ թէ լուսնթագի մակերեւոյթը ինքնին հաստատուն չէ։

Տարակոյս չկայ թէ տակաւին լոյծ է այս մակերեսը, մանաւանդ հասարակածի մերձաւոր վայրերը, բայց կարելի է թէ բեւեռային կողմերը հաստատ և կարծրացած են արդէն։ Լուսնթագը այժմ կը գտնուի Արեգական և Երկրի պայմանաց միջին ճամբուն մէջ։ Արեգակը տակաւին ամբողջովին հեղուկ է կամ կազային, մածանուտ, և ծանրութիւնը նշանաւոր իր մակերեւոյթին վրայ (27 անգամ աւելի խիտ երկրի մակերեւոյթէն), և իր թաւալման արագութիւնը կը նուազի հասարակածէն հեռանալու չափով. լուսնթագ պարտի մասամբ հեղուկ վիճակի մէջ ըլլալ. նոյն իսկ, մակերեւոյթին ա'յն մասին վրայ, ուր ծանրութիւնը երկու անգամ աւելի զօրաւոր է քան հոս, թաւալման ժամանակը կ'աճի հաւասարապէս հասարակածէն մինչեւ հեռաւոր լայնութիւնները։ Տարակոյս չկայ թէ մթնոլորտային խաւերը կը մասնակցին աւելի կամ նուազ այս զանազանութեանց։ Ճերմակ ամպերը որք կը ծածանին նորակազմ մթնոլորտին բարձրութեանց մէջ, յուզեալ կը թուին արագագոյն շարժումներով։

Բայց լուսնթագի այս մթնոլորտն ըստ ինքեան առեղծուած մըն է։ Իր գոյութիւնը ապացուցուած է ամպերուն քննութեամբ, աստղերուն և արբանեակներուն ընդլուսնութեամբ և լուսապատկերային վերլուծմամբ։ Սակայն իր կազմութիւնը չթուիր երկրի մթնոլորտին նման լինել։ Ծանրութեան խտութիւնը, ինքնին, կը հակառակի ատոր։ Ահա, երկրի վրայ, մթնոլորտային ճնշումը կը կրկնուի 5,600 մեդր բարձրութեան տարբերութեան մը համար։ Լուսնթագի վրայ, 2,485 մեդրի անկում մը կը բաւէ կրկնել ճնշումը։ Եթէ ենթադրենք հարիւր քիլոմեդր բարձրութիւն այս գազային մթնոլորտին համար (ինչ որ նուազագոյնը կ'ենթադրուէր), և թէ այս բարձրութեան խտութիւնը հաւասար ըլլար մեր մթնոլորտին 10,000 մեդրի, կրկնելով 2,485ի խտութիւնն, կը գտնուի թէ լուսնթագի մակերեւոյթին վրայ այս խտութիւնը միլեոնաւոր անգամներ աւելի շատ պիտի լինէր քան Լուսնակին։

Բացարձակապէս անհեթեթ է այս։ Ուրեմն այս զարհուրելի ծանրութեան ազդեցութիւնը կը հաւասարակշռուի ուրիշ զօրութեամբ մը, որ ջերմութիւնը միայն կրնայ ըլլալ, և ստուգապէս ալ այն է։

Բարեխառնութիւնը հոն պարտի շատ բարձր ըլլալ։ Ամենայն ինչ կը ցուցնեն մեզ բարեխառնութեան այս բարձրացումը, շոգիները, ամպերուն շարժումները, կարմրորակ երկար գծերը, նարնջագոյն այնպիսի գոյնով մ'՝ որ կը փոփոխի շագանակագոյնի և շոքոլայի։ Մերթ բեւեռային կողմերը կը թուին անթափանցելի կերպով աւելի խաղաղ և հանդարտ ըլլալ, և տարակոյս չկայ թէ այս սահմանաց մէջ կեանքն սկսած է մեր իսկ մոլորակին վրայ։

Գալով մթնոլորտին, շատ բարձրացած է և կ'անցնի ա'յն ամպային խաւերէն՝ որք մեզի համար կը սահմանափակեն լուսնթագի սկաւառակը։ Տեսնուած են լուսնթագի եզերաց տակ ծածկուած արբանեակները և աստղերը, որք տեսանելի կը մնան և կը թուին մտնել սկաւառակին ներսը, մեկ երկու և նոյն իսկ երեք վայրկենի մէջ։ Ինչ որ մակերեւոյթի զանազանութիւններ կը ներկայացնէ, որք կը բարձրանան 1,000 էն 1,500 քիլոմեդր մթնոլորտային թանձրութեան։ Միւս կողմէ, երբ արբանեակները կը խաւարին լուսնթագի ստուերին մէջ, իրենց պայծառութեան նուազման ժամանակը յաճախ բարձրագոյն է՝ անկէց՝ զոր իրենց տրամագիծները պիտի տային, և մերթ կ'անցնին իսկ իրենց նուազագոյնին մէջ, տեսակ մը շիկնորակ գոյնի. գէթ այսպէս տեսայ ես վերջին օգոստոս 15ին։

Այ'ն հեռաւորութիւն՝ որոյ մէջ կը հակի լուսնթագ արեւուն՝ չթուիր այլ ևս նշանաւոր ազդեցութիւն մ'ի գործ դնել, թէպէտ և լինին սոքա արեգակնային ջերմութեան ենթարկուած գօտիներն, որք մեծագոյն փոփոխութիւնները կը յայտնեն։ Բայց այս գօտիները նոյնպէս արագագոյն զարգացնելէն ըլլալով, տրամաբանական է ենթադրել թէ քննուած մթնոլորտական փոփոխութիւններն յառաջ կուգան մեծաւ մասամբ շարժման չափազանցութենէն։ Միւս կողմէն Բեւեռական մասերն աւելի հանդարտ ըլլալով կրցած են արդէն թանձրանալ և կարծրանալ, և ներքին ջերմութիւնը տարակոյս չկայ թէ այս տեղ աւելի նուազ ներգործութիւն կ'ընէ քան թէ հասարակածային գօտիներուն մէջ։

⁂

Այս համառօտ քննութիւններէն կրնանք եզրակացնել թէ լուսնթագ պաղած արեգակ մըն է, որ իր մոլորակային պատմութեան առաջին երիտասարդութեան մէջն է։ Դեռ քիչ մը առաջ, երկրաբանական ժամանակագրութեան զարմանք տարածութեան մէջ, կը շողշողար, ճշմարիտ արեգակ մը, իր չորս աշխարհներու դրութեան կեդրոնին մէջ, որոց մակերեւոյթին վրայ կեանքը կրցաւ բոլոր երեւակայելի ձեւերն ստանալ— և աներեւակայելի։ Այսօր պաղած արեգակ մըն է, ոչ տակաւին ամբողջովին պաղ, սակայն գրեթէ մերկացած բոլոր իր յատուկ լոյսէն (որովհետեւ արբանեակները կատարելապէս կ'աներեւութանան իր շուքին մէջ) և շրջապատուած ամպերէ ծանրաբեռնեալ մթնոլորտէ մը, որք զօրաւոր կերպով կը բեկանեն արեւու լոյսն։ Եթէ կրնայինք մօտենալ, բնակիլ վայրկեան մը, անոր առաջին արբանեակին մէջ, ապշութեամբ հանդիսատես պիտի ըլլայինք տարրերու զարհուրելի արարչագործութեան մը, որք կը պատրաստեն այս անծայրածիր աշխատանոցին մէջ ապագայ կենաց բողբոջները։

Եղո՛ւկ, երբ իր առնական տարիքը թեւակոխէ, երբ իր կենաց շրջանը փայլուն կերպով անցունէ, երբ իմացական ցեղ մը հաստատուի անոր տարածութեան մէջ, երկիրը՝ ուր մենք կը բնակինք, մեռած պիտի ըլլայ, և մարդկային վերջին ընտանիքը թաղուած՝ երկրային գերեզմանին հասարակածի վերջին սառոյցին մէջ.. ։

Թարգմ. Բ. Շ. Գ. ՖԼԱՄՄԱՐԻՈՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԴԱՆԻՈՅ ԱՐՔՈՒՆԻՔԸ

Դանիոյ թագաւորին և թագուհւոյն ամուսնութեան 50ամեակին առթիւ, եւրոպեան լրագիրք կը գովեն նոյին վեհափառութեանց պարզ և առաքինի կենցաղավարութիւնն։ Երբ Դանիոյ Փրեդերիկ Է. թագաւորին որոշած կարգաւ իւր հօրեղբօր թոռն իրեն յաջորդեց, Քրիստիան Թ. համեստ վիճակէ մը մեծ բախտի մը տիրացաւ յանկարծ։ Այն ատեն զինուորական պաշտօն կը վարէր իւր նախորդին պահակազօրաց կարգերուն մէջ։ Ազնուական բայց աղքատիկ դանիացի սպայի մը վիճակն ունէր։ Տասն տարիէ հետէ ամուսնացած էր Հէս-Քասէլի Լուիզ իշխանուհւոյն հետ, որ թագաւորին իրմէ աւելի մօտիկ ազգական մ'էր։ Այս ամուսնութենէն շատ մը զաւակներ ծնան, և իւր զաւակաց երկուքին համար, Ռուսիոյ կայսրուհւոյն և Կալլէսի իշխանուհւոյն համար կարելի է ըսել թէ գրեթէ նիւթական նեղութեան մէջ մեծցեր էին։

Այս խոնարհ անցեալ սիրելի միացեր է Քրիստիան թագաւորին և Լուիզ թագուհւոյն զաւակներուն։ Ամեն անգամ որ Կալլէսի իշխանուհին և Զարուհին հաւաքուած գտնուին Պէրնստորֆի գիւղային բնակարանին մէջ, ուր իրենց մանկութեան երջանիկ տարիներն անցուցեր էին, երկու քոյրեր կը հեռացնեն պատուակալ տիկիններն, և իրենց վերատեսութեան առաջին գիշերը կ'անցունեն նոյն այն սենեկին մէջ ուր բնակեր էին իբր մանկամարդ աղջիկներ։ Փոքրիկ սենեակ մ'է այս, ուր երկու անկողինները նստելու տեղ չեն թողուր գրեթէ, շոգենաւու խցիկի նման։ Բայց այս յիշատակ այնքան սիրելի է նոյն երկուց վեհափառուհեաց որ առանց անոնց արտօնութեան կարելի չէ փոխել Պէրնստորֆի գեղեկին։ Այս տարի ընդարձակելու խօսք կար, տեղ բանալու համար զաւակներուն և թոռներուն որք տարուէ տարի աւելնալու վրայ են։ Բայց երկու մայրերը (Ռուսիոյ Կայսրուհին և Կալլէսի իշխանուհին) առարկեցին թէ քանի մը տղաքներ մեկ սենեկի մէջ իրարու վրայ դիզուին, փոյթ չէ, բայց հօրենական բնակարանէն քար մը չխախտի։ Իրենք այն ծննդավայրին մէջ նախամեծար կը համարին տալիք գիւղը գացած պարզ քաղաքացիներու պէս, որք բնակարանի վայրկենական անհանգստութեան հոգ չեն ըներ։

Քրիստիան Թ. իւր բազմանդամ գերդաստանին կ'ընծայէ ընտանեկան պարզութեան առաջին օրինակն։ Առանձին կը պտըտի ոտքով, քաղաքին մէջ, իւր սիրական շուներուն հետ։ Իւր ժամանակին ամենէն նշանաւոր ձիաւորն եղած է։ Ի Քոբէնհագ կը պատմեն որ ժամանակաւ Անգլիոյ Վիքթորիա թագուհւոյն հետ ամուսնանալ խնդրող իշխաններէն մին այս էր։ Գերմանացի Ալպերդ իշխան գերադաս համարուեցաւ։ Բայց երիտասարդ մեռաւ, խոր սգոյ մէջ թողլով Վիքթորիա թագուհին, մինչ Դանիոյ թագաւորն, 74 տարեկան հասակին մէջ, կայտառ է դեռ։ Շիտ շիտակ կը քալէ, կարծես քսան տարեկան հազիւ կայ։ Մարզանքներով, մաքուր բարոյականով, յամենայն չափաւորութեամբ ապրած մարդու մը առողջութիւնն է այս, որ իր գլուխը չատ չէ յոգնեցուցած: Եւ ջիղերը չեն տկարացած: Իր անդրանիկ զաւակը կայսեր իշխանուհին իրեն կը նմանի ֆիզիքապէս եւ բարոյապէս: Արտաքին քաղաքականութեան հոգերը Քրիստիան թագաւորէն աւելի Լուիզ թագուհին կրած է, նա զոր կ'անուանեն «Եւրոպիոյ զոքանչը», քանի որ իր փեսայներն են Ռուսիոյ կայսրը, կայսեր իշխանը, Քըմպըրլանտի դուքսն, եւ իր հարսերն են Փարիզի դքսին աղջիկներէն մին, Ռուսիոյ մեծ դքսուհիներէն մին, Վիլհէլմ կայսեր քոյրն, ևն: Լուիզ թագուհին կը յիշեցնէ ԺԸ դարու այն գերման իշխանուհիներ որք Եւրոպիոյ սքանչացումը գրաւեցին իրենց բարձր իմացականութեամբ, արուեստագիտութեամբ, գրագիտութեամբ, քաղաքագիտութեամբ, իրենց ցեղին բնական լրջմտութեան վրայ աւելցնելով ֆրանսական զարգացման փայլուն հրապոյրները: Լուիզ Թագուհին ամենայն չնորհօք կը խօսի ամեն տեսակ կարեւոր նիւթերու վրայ: Կատարելապէս տեղեակ է քաղաքականութեան, եւ յարաբերութիւններ կը մնայէ եւրոպեան այլ արքունեաց հետ: Ընդարձակ թղթակցութիւններ ունի, եւ չնորհիւ այս յարաբերութեանց իր զաւակները բազմեցուցած է գահերու վրայ: Անոնց մէջ միութեան կապ մ'է մայր, եւ իր մայրական կամքին ամենքն ալ սիրով կը հնազանդին:

Իր չուրջն, Արքունեաց մէջ, բոլոր քաղաքին մէջ, բարույ վերջին ծայր մաքրութիւն տիրելուն մեծապէս նպաստած է իր օրինակաւ եւ յորդորներով: Իր թոռն, 22 տարեկան Ֆրեդերիկ, անմեղ յարաբերութիւն մը հաստատած էր արքայական թատրոնի պարկեշտ դերասանուհւոյ մը հետ, որուն երբեմն կ'այցելէր անոր ծնողաց բնակարանին մէջ: Մեծ մայրն իմացաւ: Հրամայեց որ պատանին դադրեցունէ այս քաղաքավարութիւններն որոց մեկնութիւնք կրնան տրուիլ, եւ դերասանուհւոյն ծնողաց ալ ըսուեցաւ որ չընդունին: Հրամանն երկուստեք ընդունեցաւ եւ գործադրեցաւ ամենայն սիրով եւ երկիւղածութեամբ: Դանիոյ մէջ թատրոնի մարդիկ ուրիշ տեղերու դերասանաց եւ դերասանուհեաց չեն նմանիր: Ֆրանսացի թղթակից մը զարմանօք կը գրէ թէ ամենքն ալ պարկեշտ են: Պարկեշտ եւ պատուաւոր քաղաքացեաց աղջկունք, որք Ֆրանսայի մէջ ամենեւին չեն յօժարիր թատերաբեմի վրայ երեւելու, Դանիոյ մէջ դերասանուհի կամ պարուհի կը դառնան ապրուստի համար, եւ Օբերայի առաջին դերասանուհին կ'ամուսնանայ բարձրաստիճան սպայի մը հետ: Դեսպանատանց զինուորական կցորդներն եւ անոնց կիներն ալ այցելութիւն կուտան այս դերասանուհւոյն, որ գիշերուան ներկայացման պիտի մասնակցի թեթեւ հագուստով մը:

Ֆրանսացի մը որ դայս կը պատմէ, երբեւականատես կը յիշէ դէպք մը, իմացնելու համար թէ պարկեշտութեան զգացումն ո'ր աստիճան տպաւորուած է ամենախոնարհ ժողովրդեան բարույ մէջ.—Դանիացի մը այս Ֆրանսացին կը պատուցնէր Քոբենհակի փողոցներուն մէջ, յանկարծ կառապանին կը հրամայէ կառքը դէպ ի ձախ դարձունել: Ձախակողմը Քոբենհակի նուազ պատուաւոր փողոցներէն մին էր, ուր նուազք գլխաւ կը գտնուին ընկերուհիններ: Փոխանակ հնազանդելու, կառապանը կը դառնայ Դանիացւոյն, եւ կէս յանդիմանական ոճով մը կ'ըսէ. «Ի՞նչպէս չէք խորհիր, Պարոն: Կարելի՞ է այդ գէշ փողոցէն անցունել այս Պարոնն որ օտարական մ'է:»

ԱՆԳԼԻՈՅ Խորհրդարանին մէջ, արտաքին գործոց խորհրդականն յայտարարեց թէ քարիւղաբարձ չոգենաւերուն Սուէզի ջրանցքէն անցքն, ինչպէս որոշած է ջրանցքին Ընկերութիւնը, վտանգ չպատճառեր ջրանցքին ո'չ ապահովութեան ո'չ ալ ազատ անցուդարձին, եւ հետեւապէս անգլ. կառավարութիւնը միջամտելու պէտք չ'զգար:

—ԵԳԻՊՏՈՍԻ Տօմէնի կալուածական վարչութեան փոխատուութեան խնդրոյն վրայ եւս նոյն Խորհրդական ըսաւ թէ անգլ. կառավարութեան միջամտութեան ալ պէտք չէ մնացած, քանի որ եգիպտական կառավարութիւնը միայնակ կրցած է, կարող նմռոգէտներու օժանդակութեամբ, ի գլուխ հանել Միացեալ Պարտուց փոխոխման նման կարեւոր գործողութիւն մը:

—ՄԱՏԱԿԱՍՔԱՐ կղզւոյ Հովա կառավարութիւնը քանի մը տարի յառաջ Ֆրանսայէն կնքած 10 միլիոն ֆր. ի փոխառութեան տոկոսը վճարած չլինելով այս անգամ, Փարիզի լրագիրք Նորէն գիտել կուտան թէ Անգլիացիք, որք Մատակասքարի մեծ կղզւոյն ֆրանսական թեւարկութեան ներքեւ անցնիլը գոհութեամբ չէին տեսած, կը գրգռեն բնիկները Ֆրանսայի նկատմամբ ոչ-բարեկամական ընթացք բռնելու: Վճարման այս զլացումն մին եւեթ է այն բազմատեսակ հնարքներէն որով Մատակասքարի կառավարութիւնը կ'ուզէ խուսափիլ ֆրանսական թեւարկութենէն: Ֆրանսա քանիկ մը ղրկելով եւ 50 միլիոն ֆր. ծախք ընելով կրնայ խօսք հասկցնել, բայց Մատակասքարի կառավարութիւնը գիտէ թէ երեսփոխանական ընդհանուր ընտրութիւններէն քիչ յառաջ ո'չ մէկ ֆրանսական նախարարութիւն կը համարձակի գաղթային ձեռնարկի մը համար այնքան մեծաքանակ զոհողութիւն պահանջել Խորհրդարանէն:

—ԽՏԻՎԻՆ իր առաջին այցելութիւնն ըրաւ Աղեքսանդրիա քաղաքին եւ թէ պաշտօնական թէ ժողովրդական ջերմագին արտայայտութեամբք ընդունեցաւ: Հանդէսք որք ի պատիւ իրեն կազմակերպուեցան՝ յոյժ շքեղ էին: Թափօրին հետեւէին եգիպտացի եւ անգլիացի զօրքեր ու զօրականներ: Աղեքսանդրիոյ սեղանաւորք եւ այլ հարուստ անհատք իրենց մէջ 2,000 ոսկի ստորագրեր էին՝ արժանաւոր ընդունելութիւն մ'ընելու երիտասարդ Խտիվին, որուն հետ փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած էին իր եղբայր եւ Նախարարապետն:

—ՀՆՏԱԽՏԸ տաքերուն հետ կ'աւելնայ եւ կը սաստկանայ Հնդկաստանի մէջ: Պենկալի նահանգին ստորին մասին մէջ, հարիւրաւորներ կը բռնուին ամեն օր:

—ՊՐԱԶԻԼԵԱՆ զրահաւորն որոյ ընկղմիլը ծանուցինք անցեալ օր, ժայռերու վրայ խրած էր Ուրուկուէյի եզերքն: Երբ մօտակայ ցամաքէն օգնութիւն ստանալու համար միջոցներ ձեռք կ'առնուէին, մեքենայից կողմն ահռելի պայթում մը տեղի ունենալով, զրահաւորը կտոր կտոր եղաւ եւ կորաւ առանց հետք թողլու, իր բոլոր նաւաստիներուն հետ, միայն հինգն ազատելով, որք կը պատմեն այս ցաւալի դէպքը:

—ՖՐԱՆՍԱՅԻ մէջ օրուան յուզն ազդեցիկ միապետականներու Պապին խորհրդով Հանրապետութիւնը ճանչնալն է: Անոնց մէջ ամենէն աւելի ջերմեռանդը՝ կոմս տը Մէօն, լման համակերպութիւն մը բաւ չհամարելով, ի Կրընոպլ արտասանած բանախօսութեամբ կաթոլիկներուն վրայ պարտք դրաւ ընդունիլ Պապին խորհուրդն եւ ճանչնալ հանրապետական դրութիւնը: Փարիզի կոմսին հաւատարիմ մնացող կաթոլիկ միապետականք այժմ խառն կը հարուածեն այս դասալքութիւնները եւ կը պնդեն թէ քաղաքական խնդրոյ մէջ Ֆրանսա Հռոմէ խորհուրդ չառնուր: Միւս կողմէ, ֆրանսական կառավարութիւնը թափուր մնացեալ եպիսկոպոսութեանց տեղ նոր եկեղեցականներ անուանելու համար պայման կը դնէ որ Հանրապետութիւնը ճանչնան, եւ Պապն այս պայմանին չի հակառակիր այլեւս: Ձախաւոր հանրապետական լրագիրք լաւ ընդունելութիւն կ'ընեն հանրապետական փարախը մտնող միապետականներուն, բայց արմատական եւ մինչեւ իսկ պատեհական լրագիրք ոմանք կը վախնան որ անոնք չխանգարեն Հանրապետութիւնը, քանի որ իրենց յարումն անկեղծ չէ:

—ԱՒՍՏՐԵԱՆ կառավարութիւնն արգիլեց Փրակայի չեխական մարմնամարզիկ ընկերութեանց խմբովին մասնակցութիւնը Նանսիի ֆրանսական մարմնամարզութեան հանդէսներուն, որոց վրայ այնքան կը գրեն գերմանական եւ ֆրանսական լրագիրք:

—«ԼԱ ՏԷՖԱՆՍ», Փարիզի գլխաւոր կաթոլիկ թերթերէն մին, 16 տարի յառաջ հաստատուած, դադրեցուց իր հրատարակութիւն, Հանրապետութիւնը ճանչնալու պապական խորհրդին վրայ իր ամենօրեայ ջատագովութիւններն ընելու անկարողութեան մատնուելով: Կ'երեւի թէ ուրիշ կաթոլիկ թերթեր եւս այս օրինակին պիտի հետեւին, եւ պիտի դադրին, ինչպէս դադրեցաւ կաթոլիկ մեծ Ընկերութիւն կամ Միութիւն մը, որ հանրապետական գաղափարաց դէմ կը մաքառէր՝ կաթոլիկ Եկեղեցին պաշտպանելու համար հանրապետական վարչութեան դրած կարգ մը օրէնքներուն դէմ:

—ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ընդհանուր ընտրութիւնը յուլիս ամսուն պիտի կատարուին, կ'ըսէ Թայմզ, որ երազել պէտք է լինի: Կլատսթոնեանք պիտի քուէարկեն քանի մը փոքր ծրագրեր զորս անցունել կը փափաքի Նախարարութիւնը: Բայց Նախարարութիւնն ալ մէկ կողմ պիտի թողու Իռլանդայի վերաբերեալ մեծ ծրագիրն, որ անցեալ օր Բ. ընթերցմամբ քուէարկեցաւ, որպէս զի Նստաշրջանը շուտ վերջանայ:

ԱԶԴ.—Պատուաւոր հայ տան մը համար ուսեալ եւ բարեկիրթ վարժուհի մը կ'ուզուի: Դիմել «Արեւելք»ի խմբագրատունը:

ԻՐԱՆԱՆ ՆԵԱՆՔԻ ՆՈՒԱԳՆԵՐ

ՄԻՀՐԱՆ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Շահմուկին զովասանքը — Առջինեկը, նեհաւուրդ զոյգ մը աղջամիկ թիթեռներ, նուաղուր Գիւղոր, Սննկորութեան արձագանքը, Դոխոմայինն զաքիր, Առ Մելոնիա, Վարդենի գերեզմանը, Մէնմէն տաճիա, Սիրանոր Կիկօն, Տանտամ պէյէֆ, Տէր Գէորգ Արծրունի, Երգմնի ծերուկ Տէրտէրին, Կիկօն ի Գումգաբու, Ժողովրդեան զաւկին օրօրը, Սրբունի Մայրապետ եւն, Սրբունի Մայրապետի, Տէր Գէորգ Արծրունւոյն եւ Տէմիրճիպաշեանի Պաշտեներեր:

Գին 100 փարա

Կեդրոնատեղին է Զարդարեան գրատուն Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ թիւ 12. կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով Սունի Արքին եւ Պօղոս աղայից խանութներուն: 8—10

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Կաթողիկոսական Տեղակալ Գեր. Երեմիա Սրբազան, ինչպէս արդէն ծանուցինք, մայիս 5/17 թուական հեռագրաւ կաթողիկոսական ընտրութեան արդիւնքն հաղորդելով առ Ամեն. Խրիմեան Սրբազան, յԵրուսաղէմ, շնորհաւորած էր զՆ. Ամենապատուութիւն: Ահաւասիկ Ամեն. Խրիմեան Սրբազանի հեռագրական պատասխանն.

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 9 մայիս

Կաթողիկոսական Տեղակալ Երեմիա Սրբազան

Ս'ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Ընկալեալ զհեռագիր շնորհաւորութեան Սրբազնութեանդ, յայտնեմ զիմ սրտագին շնորհակալիս:

Ի Լեառնէն Սիոնի ողջունեմ զՁեզ եւ զհամայն Միաբան եղբարս ի Քրիստոս. աղօթեմ առ Տէր՝ անսասան պահել զԱթոռ Հայրապետական եւ զորդիս Հայ Եկեղեցւոյ:

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

Կրօնական Ժողովն ի նիստ գումարեցաւ երէկ ի Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր եւ ատենապետութեամբ Գեր. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեանի:

Ժողովն, ըստ տեղեկագրութեան Արժ. Խորէն Աւագ քահանայ Փէշլիվանեանի, արտօնեց յառաջիկայ 1893 տարւոյ Օրացոյցին տպագրութիւնը:

Որոշեց գրել Մշոյ Գեր. Առաջնորդին որ իր յարմար գտած վարդապետներու անունը նշանակէ, որպէսզի անոնցմէ մին Բաղէշ ղրկուի առաջնորդական փոխանորդի պաշտօնով:

Որոշուեցաւ գրել Մանչեսթերի հոգեւոր հովիւ Գեր. Սուքիաս վարդապետ Պարոնեանի թէ տրուած տեղեկութեան մը համաձայն իր պաշտօնէն հրաժարած է թէ ոչ, եւ եթէ սոյգ է ի՛նչ պատճառաւ:

Ժողովն որոշեց արտօնել Պօյաճըքէօյի եկեղեցւոյն համար Ծննդեան պատկերի մը օծումը:

Առանձինն զատ Ժողովն զբաղեցաւ նաեւ տասն եւ չորսի չափ անհատական ու ամուսնական խնդիրներով:

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրն երէկ ի Բերա Օթէլ Քոնթինենթալ գնաց, ուր յանուն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Վսեմ. Ջօնտ. Աստլաւին:

Վաղուընէ սկսեալ պիտի շարունակենք մեր Թերթօնը, ՍԱՆՏՐԻՅՈՆ, զոր քանի մը օրուան համար ընդհատած էինք:

ՏԻԳՐԱՆ ԷՖ. ԿԵՍԱՐԵԱՆ

Այս առաւօտ իր մահկանացուն կնքեց ի հասակի երեսուն երկու ամաց, ի խոր սուգ համակելով իր մայրը, քոյրը եւ համայն ազգականներն:

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, հինգշաբթի, առաւօտեան ժամ 3ին, ի Ս. Խաչ եկեղեցւոջ Սկիւտարի, ուսկից հանգուցելոյն մարմինը պիտի փոխադրուի գիւղին գերեզմանատունը:

Սկիւտար
20 մայիս 1892

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Ուրֆա (Եդեսիա) գաւառին Նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Իզզէթ Իլիաս էֆէնտի, նախկին շրջանաւարտ իրաւագիտական վարժարանին:

Մանաստըրի Նասլիճ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ճէմալ պէյ, գայմագամ Բերքեֆէի:

Նոյն նահանգին Բերքեֆէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մէհմէտ Շէքիպ էֆէնտի, գայմագամ Ֆլօրինայի:

Նոյն նահանգին Ֆլօրինա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մուհարրէմ էֆէնտի, գայմագամ Նասլիճի:

Լիագամի ոսկի չքանշան տրուեցաւ Բ. զօրաբանակին հրամանատարի փոխանորդ Մահմուտ Համտի փաշայի եւ նոյն զօրաբանակին քննիչ կայս. թիկնապահ սպայակոյտի Միրլիվա Արիֆ փաշայի:

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Մեծ-եպարքոս Բարձր. Ճէվատ փաշա եւ Եւգաֆի նախարար Վսեմ. Գալիպ փաշա երէկ կայս. պալատ գնացին եւ ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները:

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Աւստրիական ու հելլենական դեսպանք եւ ռուսական դեսպանատան գործակատարն երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին եւ Վսեմ. խորհրդականին հետ:

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Դատական պաշտօնէից ընտրութեան յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Նախարար Վսեմ. Րիզա փաշայի եւ ընտրութիւններ կատարելով տեղեկագիր մը պատրաստեց որ պիտի մատուցուի Բ. Դրան:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Պետական Խորհուրդը մերժած է Բ. Դրան կողմէ իրեն յղուած այն առաջարկը, որով Անատօլուի երկաթուղեաց ընկերութիւնն արտօնութիւն կը խնդրէր մթերանոցներ շինել գծին երկայնութեամբն, հարկ զատուած տեղերու վրայ:

Այս որոշում հիմնուած է սա տեսութեան վրայ, թէ երկաթուղւոյն ճամբուն վրայ մթերանոցներ եւ այլ շէնքեր կառուցանելու իրաւունքը կը պատկանի այն տեղերու բնակչաց, ուսկից գիծը կ'անցնի:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆԱՑ ԱՄՍԱԹՈՇԱԿՆԵՐԸ

Գաւառները գտնուող զինուորական հրամանատարք եւ սպայք՝ մայրաքաղաքիս մէջ իրենց ունեցած ընտանեաց մաս մը կը թողուն իրենց ամսաթոշակէն: Ձեռնհաս իշխանութիւնը՝ տեղեկանալով որ կարգ մը անձինք այդ ամսաթոշակները խիստ վար գնով կը զեղչեն եւ զայնս ձեռք կ'անցնեն, ի վնաս անոնց որոց թողուած է այդ ամսաթոշակ, որոշած է վճարումներն ընել երբ ուղղակի դիմեն անոնք, որոց յատկացուած է այդ ամսաթոշակն, իսկ ուրիշներունը վար դնել:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ելմտական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ պաշտօնէից համար խնայողական սնտուկ մը պիտի հաստատուի, ինչպէս կայ Սպարապետի Դրան մէջ: Այդ սնտուկի դրամագլուխը կազմելու համար պաշտօնէից ամսաթոշակներէն հարիւրին երեք վար պիտի դրուի:

Այդ սնտուկի կազմակերպութեան եւ մատակարարութեան համար օրինաց ծրագիր մը պատրաստուած եւ մատուցուած է Բ. Դրան:

ԱՐՔՈՒՆԻ ՆԱՒԱՐԱՆ

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ արքունի Նաւարանին մէջ գտնուած գործնական մեքենագիտութեան վարժարանին աշակերտաց թիւն, որ ցարդ 380 էր, հարիւր աշակերտի յաւելմամբ 480ի բարձրանայ, որպէս զի թէ՛ գործարանաց գործերն ընդարձակուին ու աւելի եւս կանոնաւորուին եւ թէ այդ վարժարանէ կարող մեքենավարներ հասցուին օսմանեան նաւատորմին համար: Ծովային Նախարարութիւնը ձեռնարկած է կայս. այդ Իրադէի գործադրութեան: Վարժարանին համար նոր շէնք մը կառուցանելու վրայ է:

ՄՈՒՏԱՆԻԱ-ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Մուտանիա-Պրուսայի երկաթուղւոյ բացումն ի մօտոյ պիտի կատարուի հանդիսաւոր կերպիւ: Այս բացում թէեւ յունիս 6ին (Ն. Տ) որոշուած էր, բայց յետաձգուած է: Որոշ թուականն յայտնի չէ: Այժմ փութով առաջ կը տարուին կայարանաց ներքին ու արտաքին մասերու ներկման գործողութիւնք: Պրուսայի մեծ կայարանի բակը երկաթեայ վանդակորմերով շրջապատուած է: Ուրբաթ օրերը օսմանեան դրօշը կը պարզուի Պրուսայի կայարանին վրայ:

ՑՈՐԵՆԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

Յունիս կամ յուլիս ամսոյ մէջ օտար ցորեններու համար մրցման ցուցահանդէս մը պիտի կազմուի յԱնգլիա: Օսմ. կայս. կառավարութիւնն եւս հրաւիրուած է այդ ցուցահանդէսին ղրկել Թուրքիոյ ցորենները: Իբրեւ վարձատրութիւն՝ շքադրամներ պիտի տրուին անոնց, որք ամենէն աւելի յաջողին ալիւրի պատրաստութեան գործին մէջ:

ՎԿԱՅԱԿԱՆՔ ԴԱՏԱՒՈՐԱՑ

Վսեմ. Հասան Ֆէհմի փաշայի նախագահութեամբ կազմեալ քննիչ յանձնաժողովն այս տարի եւս ի նիստ պիտի գումարի քննելու եւ դատաւորի վկայական տալու դատական այն պաշտօնէից, որք իրաւագիտական վարժարանէն ելած չըլլալով, երկար ատեն Դատական Նախարարութեան մէջ պաշտօնավարած եւ գործառնութեանց ու օրինաց տրամադրութեան հմտութիւն ձեռք բերելէ զատ, առանձինն եւս աշխատելով ուսած են իրաւագիտական վարժարանի մէջ աւանդեալ ուսումները:

ՎԱՌԵԼԱՓԱՅՏ

Յայտնի է թէ ձեռնհաս իշխանութիւնը նկատելով որ վառելափայտի չէքին ծանրութիւնը պակաս է, պէտք եղած քանակութեան բարձրացուցած էր զայն: Քաղաքապետութիւնը տեղեկանալով որ փայտի վաճառականք այդ պատճառաւ գինը բարձրացուցած են, գրած է որոց որ անկ է արգիլելու փայտի վաճառականաց այդ ընթացքը:

ՄԻԼՔԻՅԷ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կայս. Իրատէ մը հրամայած է Միլքիյէ վարժարանին նախնական ու բարձրագոյն դասարաններու ուսուցչաց եւ գիտական գործիներու լուսանկարները պատրաստել եւ ղրկել Չիքակոյի արուեստահանդէսը: Կայս. պալատան լուսանկարչապետ Ապտուլլահ Եղբարք պիտի պատրաստեն այդ լուսանկարները:

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Այս առւր «Հագիգաթ»ի մէջ հետեւեալը կը կարդանք.

Նիկոմիդիոյ բժիշկներէն Տօքթ. Ճէքահեան էֆէնտի երկու ամիս առաջ իր տղան ի Եէտիգուլէ հայոց հիւանդանոցի վարժարանը կը ղրկէ: Հիւանդանոցի տնօրէնն այդ տղան կը բանտարկէ ապակի մը կոտրած ըլլալուն համար: Այդ պատճառաւ, տղուն վրայ տարօրինակ վիճակ մը տեսնուելով՝ հայրը զայն վարժարանէն հանած եւ տնօրէնին դէմ դատ բացած է:

ՍՕՍԻԷԹԷ ԺԷՆԷՐԱԼ

«Սօսիէթէ Ժէնէրալ տը լ'Ամբիր Օթոման» դրամատան բաժնետէրց տարեկան 27րդ Ընդհ. Ժողովն ի նիստ գումարուեցաւ այս երկուշաբթի օր ի Ղալաթիա, ընդ նախագահութեամբ Սըր Էտկար Վինսընթի, որ վարչական խորհրդոյ նախագահն է: Ներկայ էին ութսուն եւ վեց բաժնետէրք որք կը ներկայացունէին 21,113 բաժին: Երկու գլխաւոր բաժնետէրք՝ Օ. Ալլահվէրտի էֆէնտի եւ Պ. Մօյզօ հաշուեքննիչ կարգուեցան եւ փաստաբան Պ. Սրանտոնի՝ քարտուղար:

Վարչական խորհրդոյ տեղեկագիրը ցոյց կուտայ թէ 1891-92 տարեշրջանի զուտ հասոյթն եղած է 55,033 օսմ. ոսկի, բայց այս գումար 182 ոսկւոյ իջած է, հաշուոց փակման թուականին (1891 դեկտ. 31) դրամատան սնտուկին մէջ գտնուած արժէթղթոց գներուն զեղչմամբը: Դիտելի է սակայն որ եթէ այսօր գնահատում մը կատարուի, տարբեր արդիւնք պիտի տայ:

Ընկերութեան պայմանագիրը 1895ին լրանալուն պատճառաւ, ժողովոյն առաջարկուեցաւ վճռել՝ թէ արդի պարագայից մէջ, դրամատունը պարտի իսկոյն լուծել իր գործառնութիւնները թէ ոչ իր պահանջքները գանձել եւ ծախքերը մեծապէս զեղչելու ձեռնարկելու է: Այս առաջարկութեանց վրայ վիճաբանութիւն կատարուելով, կազմական կանոնագրոյն հակառակ նկատուեցան անոնք: Հետեւաբար որոշուեցաւ հրաւիրել վարչական խորհուրդը՝ բաժնետէրց արտասովոր նիստ մը գումարել, կազմական կանոնագիրն այնպէս մը բարեփոխելու համար որպէս զի կարելի ըլլայ ընկերութեան լուծման ձեռնարկել: Այս որոշման վրայ նիստը փակուեցաւ, նախագահին շնորհակալութիւն քուէարկուելէ ետք:

* * *

Վճռաբեկ ատեանը բեկած էր Եղեռնադատ ատենի մէկ վճիռն, որով կառապան Մէհմէտ, կինը եւ Հասան Ձաւուշ անուն անձը՝ Մէհմէտ Ձաւուշ անուն մարդ մը սպաննած ըլլալնուն համար տասն եւ հինգական տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտուած էին: Եղեռնադատ ատեան երէկ կրկին անգամ զբաղեցաւ այդ դատով: Դատարանը հաստատեց իր նախապէս տուած վճիռն ի մասին կառապան Մէհմէտի, իսկ միւսներն ազատ արձակուեցան:

—Եղեռնադատ ատեանն երէկ դատեց Բէժիի գործաւորներէն Գրիգոր անուն մարդ մը որ նոյն գործարանի հնոցպաններէն Եանին վիրաւորած էր ածելիով մը: Գրիգոր դատապարտուեցաւ երեք տարուան շղթայակապ աշխատութեան:

—Երէկ ժամ 8ին Մահմուտ Փաշայէն անցնող Գրիգոր անուն 65-70տարեկան մարդ մը յանկարծամահ եղաւ: Այս մարդ ի Գումգաբու Խնձիր Տիպի Թաղը կը բնակէր:

—Թնդանօթարանի վերատեսուչ Զէքի փաշա երէկ այցելեց ցամաքային երկրաչափական վարժարանն եւ ներկայ գտնուեցաւ դասաւանդութեանց:

—Որոշուած ըլլալով կրթական նախարարութեան պաշտօնատունը փոխադրել Միլքիյէի նախնական վարժարանի շէնքին մէջ, այդ վարժարան եւս պիտի փոխադրուի ի Շահզատէ Պաշը վախճանեալ Սաֆվէթ փաշայի ապարանքն, որ ամսական 15 ոսկւով վարձուած է:

—Թնդանօթարանի վերատեսչութեան եւ Րումէլիի երկաթուղեաց ընկերութեան միջեւ կատարուած բանակցութեամբ մը Զէյթուն Պուրնի գործարանին հանդէպ կայարան մը պիտի շինուի, նոյն գործարանի պաշտօնէից, գործաւորաց եւ այլոց երթեւեկութիւնը դիւրացնելու համար: Կայարանին շինութեան նախնական գործողութիւնք սկսած են:

— Ապրիլ 27ին Այնթապի մէջ երկու ժամ անընդհատ անձրեւ տեղալով շուկան ու փողոցները կէս կանգուն բարձրութեամբ ջուրով ծածկուեր են՝ հեղեղներն արմտեաց մթերանոց մը կործանելով բաւական վնաս պատճառեր են: Հեղեղը քշեր տարեր է կամուրջի մը վրայ գտնուած քարերն ինչպէս նաեւ խանութներու ոմանց մէջ գտնուած արմտիքը: Քաղաքին շրջակայքը գտնուած այգիներն եւս բաւական վնասուեր են:

— Կղզիներու մէջ թեթեւ ծաղկախտ երեւան եկած ըլլալով, ուրկէց կը բռնուին տղայք, Քաղաքապետութեան կողմէ բժիշկներ ղրկուած են: Պատուաստի համար ալ յատուկ պաշտօնեայք եւս պիտի ղրկուին:

—Նախընթաց օր Օրթագիւղի մէջ երկու տարեկան հրէի աղջիկ մը ջրհորի մը մէջ իյնալով խեղդուեցաւ:

—Վերջին օրերս Ռոտոսթոյի մէջ մարախ տեղալ սկսած է: Տեղական կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է:

—Ֆրանսական դեսպան Պ. Քանպօն կիրակի օրը հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ իտալական դեսպան Պ. Բէսմանի իր ամառանոցին մէջ ի Բրինքիբօ:

—Ֆրանսական դեսպանատան պահակ «Բէդրէլ» շոգենաւը, որ ժամանակէ մը հետէ Սեւ ծով կը գտնուէր, երէկ Պոլսոյ նաւահանգիստը հասաւ:

—Տէտէ-Աղաճ-Մէյտանիկի երկաթուղւոյն արտօնատէր Պ. Ռընէ Պօտուի Բարիզ ուղեւորեցաւ:

—Քաղաքապետութիւնն հրահանգ ուղղած է որոց որ անկ է ուշադրութիւն ընել, որպէս զի մայրաքաղաքիս վարձու կառքերն հինցած ու խարխուլ չըլլան, կառապանք վարժ անձինք ըլլան եւ սոկուն ձիեր գործածուին:

ՀԻՒՍԱՐԱՆ

Աւելի քան տարի մը ի վեր հիւսարան մը (Թրիքօ) հաստատուած է ի մայրաքաղաքս: Բազմաթիւ մեքենայք՝ վերջին ամեն տեսակ նորութեամբ, ինչպէս նաեւ Պելճ եւ եւ Գերմանացի յատուկ գործաւորներ բերուած էին՝ մեր երկրին գործաւորուհեաց սովրեցնելու համար: Քանիցս այցելեցինք սոյն գործարանը եւ ուրախութեամբ կը հաստատենք այն յառաջդիմութիւններ զորս այս նոր արհեստագործութիւն կ'ընէ օր աւուր:

Այս գործարանին տէրը, Պ. Ժան Մանուսօ, յոյժ հաստատամիտ մարդ եւ յոյժ նպաստաւոր կերպով ծանօթ մայրաքաղաքիս մէջ, կը ծանուցանէ մեզ թէ ի Զուիցեր, ի Պելճիա եւ բոլոր Գերմանիոյ մէջ գրեթէ չկայ տուն մը որ չունենայ իր հիւսուածի մեքենան եւ գործաւորուհի մը որ կրցած է ունենալ հիւսուածի մեքենայ մը՝ ապահոված է իր օժիտը, եւ ամեն ամուսնացեալ գործաւորուհի՝ մանաւանդ ի Զուիցերիա՝ կրնայ օգնել բաւական բազմաթիւ ընտանեաց պահպանման,—Գործարանը կը հայթայթէ մեքենաներ եւ հիւսուածագործութեան դասեր կուտայ:

ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՍԻՐՏԸ

Գրեց

ՕՐԻՈՐԴ ԱԼԻՍ

Սոյն տեղական կեանքէ քաղուած յոյժ հետաքրքրական վէպն ընթերցողաց դիւրութիւն մը ընծայելու համար գինը 18 ղրշէ 8 ղրուշի զեղչուած ըլլալով կը վաճառուի ի Սուլթան-Համամ Զարդարեան գրատունը եւ բոլոր գրավաճառաց քով: 3—5

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՍՈՖԻԱ, 31 մայիս.—«Նովոյէ Վրէմիայ»ի այն լուրը թէ պուլկար նախարարք Պ. Կրէքով եւ Պ. Նաչեվիչ եւ Կ. Պոլսոյ գործակատար Պ. Տիմիթրոֆ խնդրեր են Փիլիպպէի նախկին ռուս հիւպատոս Պ. Ժերովէ որ պէտզի պուլկար Էկզարքը միջնորդէ Ռուսիոյ հետ հաշտութեան համար, անհիմն է, մանաւանդ որ ո եւ է տեսակցութիւն տեղի ունեցած չէ Պ. Ժերովի եւ պուլկար նախարարաց միջեւ: Պ. Տիմիթրովի եւս պաշտօն տրուած չէ այն տեսակ առաջարկներ ընելու ռուս դեսպանին եւ ինքնաբերաբար ալ ձեռնարկութիւն մը չէ ըրած:

ՎԻԵՆՆԱ, 31.— Դրանսիլվանիոյ ռումանաց պատգամաւորութիւնն, որ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, մաճառ վարչութեան հետ իրենց խնդիրները կայսեր ներկայացնելու համար Վիեննա եկած է, հաւատարմական հեռագիր մը ղրկեց կայսեր. երեկոյին հացկերոյթ մը տուին, ուր ներկայ էին իրենց հակահրէական բարեկամք եւս:

ԼՈՆՏՈՆ, 31.— «Թայմզ» կ'իմանայ Դեհրանէ թէ ի Մէշէտ հնտախտէ վարակեալներուն 60 առ 100ը կը մեռնին:

ՊՈՄՊԱՅ, 30.— Ուինակարէ (Քաշմիր) եկած լուրեր կը ծանուցանեն թէ հնտախտը կը տարածի. վերջին չորս աւուրց մէջ 1731 հոգի բռնուեր որոց 990ը մեռեր են:

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 31.—Կայսրութեան զանազան նահանգներէն եկած հեռագրեր կը հաստատեն թէ անձրեւներուն պատճառաւ ցանքերը լաւ վիճակ ունին:

ՎԻԵՆՆԱ, 31.— Զարը հինգշաբթի առաւօտ Քորսէօրի ճամբով Քիլ պիտի երթայ ուր տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Վիլհէլմ կայսեր հետ: Զարն հաւանօրէն ժամ մը պիտի մնայ ի Քիլ, ապա Ֆրէտէնսպօրկ պիտի դառնայ իր աներոջ եւ զոքանչին մօտ:

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 20 Մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
3 ամիս Լոնտոնի վրայ		109 3/4
3 » Բարիզի »		22 95
Օսմանեան Քօնսօլիտէ		
Երէկ երեկոյ զոց. [Միաց. Դ. Սէրի]		22 21 1/2
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	22 22
Կէս օրին	»	22 22 1/2
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		83
» ժամ 3ին		83 26
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ		
Փոխառութիւն	A. Սէրի	50 25
»	B. »	28 50
»	C. »	22 22
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ		
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Օսմ. Լ.	4 20
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 38
Պանք տը Գօնս.	» »	5
Սօս. Շոմ. է վալէօր	» »	4 25
Ռէժի	» »	16 15
Թրամուէյ	» »	5 73
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	88
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի Գ. Կ.		104
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 21
Անգլիական ոսկի	»	110 06
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	107 20
Իմբէրիալ	»	89 30
Քրիմից	»	51 15
Ռուսիոյ թղթադրամ	»	8 67
Մէճ. արծաթ [տարբ.]	»	108 02

Մանր արծաթ	»	101 20
Մէճիտիէ	»	98 40
Թանգիլէ	»	18
Տօկոս Վալիթիկ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ.

ՓԱՐԻԶ, 31 Մայիս

Ֆրանսական Ռանթ 3%	97 97
» » 4 1/2 %	105 20
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	20 52
» Երկաթուղի	89 25
» Րէժիի բաժնեթուղթը	372 50
Պանք Օթօման	590 93
Սօսիէթէ ժէնէրալ	— —
Գրէտի Լիօնէ	786 25
Իտալական Ռանթ 5%	91 50
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	424 68
Եգիպտական միացեալ	465 62
Օսմ. Մաքս. [illegible]	— —
Օսմանիէ ([illegible])	383 75
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 18

ԼՈՆՏՐԱ, 31

Ընդլ. քօնսօլիտէ	97 68
Օսմ. » Սէրի Դ.	20 40
» » » Ա.	50 50
» » » Բ.	28 12
» » » Գ.	20 40
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթօման	13 53
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	95 75
» առանձ. (Բրիվիլէժիէ) 1890	90 70
Ջօմինիալ (փոխառ. Ռուսիոյ)	105
Ռուսական 1890	96 75
Ալլէնի երկաթուղի	21
Գաւառայի երկաթուղի	14
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 286

ՎԻԵՆՆԱ, 31

Օսմանեան երկաթուղի	46
» Րէժիի բաժնեթուղթը	176
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 50
» Փարիզի »	— —

ՊԵՐԼԻՆ 31

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	— —
» Փարիզի »	80 25
Ռուսլ թղթադրամ	215 25
Օսմանեան երկաթուղի	90 50
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	20 62
Օսմ. Րէժի	— —

ՈՒԱՅԹԻ ԿՂԶԻՆ

Դ.

Անգլիոյ ամենէն փոքր եկեղեցին.— Աշխարհի ամենէն զօրաւոր փարոսն.— Թէննիսընի բնակարանն.— Օրինակելի գիւղ մը.— Գաուզ եւ Օսպըրն Հաուզ։

Ուայթի կղզւոյն հարաւ-արեւմտեան կողմը կան գեղազուարճ մասեր շրջագայութեան համար։ Գլխաւոր ճամբէն կը շեղինք պահ մը տեսնելու համար Սրբ. Լօրէնսի եկեղեցին։ Մեր առաջնորդ գրքոյկն ամեն այցելուի կը յանձնարարէ անպատճառ տեսնել այդ եկեղեցին։ Կը համակերպինք ուրեմն առաջնորդին խօսքին։ Ծառերու մէջէն հազիւ տեսանելի տեղ մը կ'առաջնորդէ աս ուղին, ուսկից շեղիլ անկարելի է։ Քարուկիր շէնք մ'է այս եկեղեցին. շինուած է 1197 ին. լայնութիւնն է տասն և մէկ ոտք և կէս մատնաչափ. բարձրութիւնը՝ տասն և մէկ ոտք եւ չորս ու քառորդ մատնաչափ. և երկայնութիւնը քսան հինգ ոտք և չորս եւ երեք քառորդ մատնաչափ է եղեր նախապէս, բայց յետոյ երկարեր են քառասուն ոտքի։ Այս եկեղեցին Անգլիոյ ամենէն փոքր եկեղեցին ըլլալու համբաւը կը վայելէ և այդ միակ պատճառաւ այցելուք կուգան տեսնել այս փոքրիկ եկեղեցին։

Ս. Կատարինէի Բարձունք կոչուած մասը ծովէն եօթը հարիւր վաթսուն ոտք բարձր է։ Վերելքը քիչ մը դժուար է թերեւս, այլ իրօք կարժէ ելլել այդ բարձանց կատարն եւ տեսնել շրջակայ տեսարանները։ Ծովին երկայնքին կրնաս ժամերով շրջագայիլ այս բարձր երկրին վրայ։ Գրեթէ ամբողջ կղզին կրնանք տեսնել այս տեղէն։ Ծովն ալ իր անհունութեամբը կը պարզուի մեր առջեւ։ Մերկ և սպիտակ ապառաժներ տեսակ մը սոսկում կը ձգեն վրադ վար նայած ատենդ։ Կոթող մը ճիշդ քովն ենք այժմ. հետաքրքրութեամբ կը տեղեկանանք վրան ի արձանագրութենէն թէ Ռուսիոյ Աղեքսանդր Ա. կայսեր 1814ին Մեծն Բրիտանիա այցելութեան ի յիշատակ կանգնուած է այդ յիշատակարանն, որ կղզւոյն շատ մը մասերէն կը տեսնուի իբրեւ աչքի զարնող առարկայ մը։

Ծովեզրին կը մօտենանք՝ անդ բարձրացող փարոսն առնլով իբրեւ մեզ ուղեցոյց։ Կ'անցնինք ծաղկալից ձորերէ և բլուրներէ, ուր առատօրէն կ'աճի Լորտ Պիքընսֆիլտի սիրական գարնածաղիկը։ Սբ. Կատարինէի փարոսն աչքէ անցունելու համար առաջնորդ մը կը խնդրենք։ Փարոսին պաշտօնեայներէն մին կը ներկայանայ մեզ ցուցնելու համար շէնքին այլ եւ այլ մասերը, տալով միանգամայն պէտք եղած բացատրութիւնները։ Երկաթեայ նեղ եւ ոլորապտոյտ սանդուխներէ վեր ելլելով կը հասնինք վերջապէս աշտարակին գագաթը, ուր է ահագին լապտերն։ Լապտերին մէջ եւս կայ փոքրիկ սանդուխ մը, զոր կը գործածեն՝ ապակիներն և ներսի գործիքները մաքրելու և քննելու համար։ Զպիտի փորձեմ նկարագրել այս ահագին լապտերին կազմութիւնն, ըստ որում գիտական բառերու գործածութիւնն անհրաժեշտ պիտի դառնայ։ Ամենքս ալ գիտենք հարկաւ թէ ոսպնաձեւ ապակիներով կը շինուին փարոսներու մեծ լապտերներն։ Այս փարոսէն ցոլացող լոյսը նախապէս 2,000 մոմի զօրութիւն ունի եղեր։ Ասկէ քանի մը տարի առաջ սակայն այդ անբաւական համարելով, կը փոխեն ելեքտրական զօրաւոր լոյսի մը, որուն զօրութիւնը կը հաւասարի 6,000,000 մոմի։ Այս փարոսէ արձակուած լոյսը կարելի է տեսնել վաթսուն մղոն հեռաւորութենէ՝ օդը պարզ եղած ատեն։ Կ'երթանք ապա աչքէ անցունել գործատունն, ուր կը բանին հսկայ մեքենայք ելեքտրական լոյսը պատրաստելու համար։ Բազմածախս գործ մ'է այս անտարակոյս. յիշելու ենք սակայն թէ նաւարկութեան համար խիստ վտանգաւոր կէտ մ'է Ուայթի կղզին և թէ նաւահանգիստէն քանի մը մղոն միայն հեռու եղող նաւերու դժբաղդ ճակատագիրն վճռած է յաճախ այս փոքրիկ կղզին։ Լոյտի Ընկերութեան Այտէր անուն շոգենաւին Ուայթի կղզւոյն մօտերը խրիլը դեռ չէ մոռցուած անշուշտ։ Քանի մը ամիս առաջ կը պատահէր այդ դէպք մեր այցելած փարոսէն մի քանի մղոն միայն հեռու։ Ս. Կատարինէի փարոսն իրաւամբ ուրեմն մեծ բարիք մ'է նաւորդաց համար։ Գիշերային մթութեան մէջ յաճախ դիտած եմ այդ փարոսի զօրաւոր լոյսն որ մղոններով կը տարածէր ծփացող ծովուն վրայ։ Կ'ըսուի թէ տասն եւ հինգ մղոն հեռու տեղի մը վրայ այդ փարոսէն ձգուած լուսովը կարելի է կարդալ լրագրի մը մանր գրերն։

Փարոսը մեր ետին ձգելով՝ կը շարունակենք դարձեալ մեր ընթացքը դէպ ի Ֆրէշուօթըր՝ կղզւոյն արեւմտեան մասի գլխաւոր կայաններէն մին։ Ծովափին վրայ հոս հոն կը հանդիպինք նաւաստիներու որք ծովեզրն հսկելու և պաշտպանելու պաշտօն ունին։

Այս ծովեզերեայ պահապանք ունին իրենց յատուկ կայաններն կղզւոյն ամեն կողմը. գիշեր ցերեկ կը պահեն ծովեզրին վրայ հեռադիտակ ձեռքերնին, ստուգելու համար մաքսախոյս նաւակներն և կամ ալեօքէն հարուածուած նաւերու կղզւոյն մօտենալն արգիլելու համար։ Բաց աստի նաւաբեկութեան ատեն օգնութեան հասցնելու կարեւոր պաշտօնն եւս ունին ատոնք։ Վտանգաւոր սեպուած ջուրց եզերքը կը տեսնենք ազատարար նաւեր և նաւաբեկեալներու օգնութիւն հասցնելու անհրաժեշտ եղած այլ ամեն գործիներ։

Ֆրէշուօթըր փոքր տեղ մ'է. լաւ ամարանոց մը կը համարուի։ Նոր եւ ճաշակաւոր շէնքերու շարքեր կը ցուցնեն թէ աճելու վրայ է այս փոքր քաղաք։ Ֆրէշուօթըր այցելողին համար յանցանք պիտի համարուի իրաւամբ՝ չտեսնել Անգլիոյ պսակաւոր բանաստեղծին բնակավայրը, որ քանի մը րոպէի հեռաւորութիւն միայն ունի աս տեղէն։ Տարիներէ ի վեր սորված եմ յարգել և սիրել լորտ Թէննիսընի անունն՝ կարդալով իր գողտրիկ բանաստեղծութիւնները. ուստի և առաջին գործս կ'ըլլայ երթալ և կարելի եղածին չափ մօտէն տեսնել այդ մեծ բանաստեղծին բնակարանը։ Պսակաւոր բանաստեղծին բնութեան խիստ լաւ յարմարած է հարկաւ իր բնակատեղին։ Հանդարտիկ և բնական գեղեցկութեամբ օժտեալ անտառային կէտի մը վրայ հաստատած է իր բնակութիւն։ Բարձրացող անթիւ ծառերուն մէջէն շէնքը տեսնել անկարելի է անցորդին։ Հոս, աշխարհի այս հանդարտիկ և վսեմ մասին մէջ կ'անցունէ Թէննիսըն իր ժամանակին մեծ մասը. և ներշնչուելու համար ալ բնութեան բոլոր հմայքը ունի իր տրամադրութեան տակ։ Կը տեսնենք իր փառաւոր և ընդարձակ պարտէզն և կոկիկ ագարակը։ Զինք տեսնելու բաղդը չունեցանք, թէեւ մեր կառապանը կ'ըսէր թէ քանի մը օր առաջ այս միեւնոյն ճամբէն անցած ատենը տեսեր էր զնա, որ կը շրջագայէր մեր գտնուած ճամբուն վրայ։ Գոհ կը մնանք սակայն. գէթ իր բնակած տեղը տեսնելու և իր պտտած ճամբէն անցնելու բաղդն ունեցած էինք։

Ֆրէշուօթըրէ քանի մը մղոն միայն հեռու է Ալըմ Բէյը, որ այս կղզւոյն այցելողներու քաջածանօթ է գունաւոր աւազներովը։ Այս ծովախորշին եզերքը կը բարձրանան գոյնզգոյն գեղեցկատեսիլ աւազներէ կազմուած ժայռեր։ Ծովէն կամ նաւամատոյցին ծայրէն տեսնուելով այդ աւազներու երեւոյթն սքանչելի է իրօք։ Ժայռերուն մէջ տեղ տեղ կը տեսնես խորշեր, զորս այցելուք փորած են աւազէն մաս մը իրենց հետ տանելու համար։

Այն ծովախորշէ մէկ քանի քայլ անդին կը տեսնենք «Ասեղներ» կոչուած ժայռերն, որք ծովուն մէջ ցցուած՝ իրենց սրածայր երեւոյթովը լաւ կը համապատասխանեն այդ անուան։ Եւ ո՛վ գիտէ քանի քանի նաւեր ծակած եւ ընկղմած են այդ «Ասեղներ»։

Ճամբուն վրայ մեր տեսած շատ մը գիւղերէ միոյն նկատմամբ եւս երկու խօսք և ապա կ'երթանք Գաուզ։ Փոքրիկ և այլապէս բոլորովին անծանօթ գիւղէ մը կ'անցնինք. անկարելի էր ուշադրութիւննիս չդարձնել այդ գիւղի պարտէզներուն կանոնաւոր և մաքուր վիճակին։ Իւրաքանչիւր տան առջեւ կը տեսնենք փոքրիկ պարտէզ մը զարմանալի կերպով խնամուած և մշակեալ։ Հանելուկը լուծուած էր երբ յայտնեցին մեզ թէ այդ գիւղի բնակիչք իրենց մէջ տարեկան մրցում մը հաստատած են տեսնելու համար թէ ո՛վ կը պահէ ամենէն մաքուր և լաւ մշակուած պարտէզը։ Տարւոյն վերջն յանձնախումբ մը արժան գտուած տան կը շնորհէ որոշեալ մրցանակն։ Եթէ տեսնայիք թէ անոնք ինչպէս կոկիկ և ընտիր վիճակի մէջ պահած էին իրենց պարտէզները, պիտի զարմանայիք արդարեւ այդպիսի փոքրիկ մրցումի մը սքանչելի արդեան վրայ։

Սաութհէմթընի ջուրց հանդիպակաց կողմը կ'իյնայ Գաուզ (Cowes), կղզւոյն ամենէն նշանաւոր քաղաքն թերեւս. Վեհափառ Թագուհին տարւոյն մի քանի ամիսներն հոս կ'անցունէ։ Քաղաքը կը բաժնուի արեւելեան եւ արեւմտեան գլխաւոր երկու մասերու՝ Մէտինա գետով։ Շարժական կամուրջ մը անդադար կը բանի գետին վրայ։ Զբօսանաւերու մրցմանց մասին աշխարհի մէջ առաջինն կը համարուի Գաուզ որուն տարեկան նաւարշաւք հարիւրաւոր այցելուներ կը բերեն աստ։ Ծովեզերքը յատկապէս պատրաստուած է այդ նպատակաւ։ Ընդարձակ և ընտիր ծովափ մը կայ. Վ. Թագուհին անձամբ կը շնորհէ գլխաւոր մրցանակը նաւարշաւին մէջ առաջին հանդիսացողին, որով և բնականաբար մասնաւոր նշանակութիւն մը կը տրուի այս իրողութեան։ Կը տրուին նմանապէս ուրիշ մեծարժէք մրցանակներ։ Զբօսանաւերու սոյն մրցմանց համբաւն որքան տարածուած ըլլալն հաստատելու համար յիշեմ անցողաբար թէ քանի մը շաբաթ առաջ լրագրի մը մէջ կարդացի թէ Գերմանիոյ կայսրը տարեկան այդ նաւարշաւին ներկայ գտնուելու համար առաջիկայ օգոստոսի մէջ Գաուզ գալու միտք ունի եղեր։ Նաւահանգստին մէջ տեսանք շատ մը զբօսանաւեր, որք գլխաւորաբար հարուստ լորտերու եւ դուքսերու կը պատկանէին։

Գիտենք թէ Թագուհւոյն բնակարանն այցելելու արտօնութիւն չկայ հասարակութեան, այլ խորհելով թէ զայն կարելի եղածին չափ մօտէն տեսնելուն մէջ եւս հաճոյք մը կրնայ ըլլալ՝ կը հեռանանք ծովեզերքէն և կը դարձընենք մեր քայլեր բլուրն ի վեր։ Թագուհւոյն բնակարանն՝ Օսպըրն Հաուզ քաղաքէն քառորդ ժամու հեռաւորութիւն հազիւ ունի։ Ծովեզերքէն Օսպըրն տանող լայն ճամբան արդարեւ պահուած է խիստ մաքուր վիճակի մէջ։ Ճամբուն երկու կողմէն կախուող ծառերու ոստերն սիրուն և անտառային տեսարան մը կը ներկայացնեն։ Մեծ գեղեցիկ դռներ կը բանան այցելուին պարտէզին մուտքը, որ սակայն սովորական այցելուին համար գոց է։ Մենք եւս այդ սովորական դասին վերաբերելով ստիպուած ենք գոհանալ պարտէզին շուրջը թափառելով և ծառերուն գագաթներն տեսնելով։ Տան շէնքն ամենէն աղէկ կը տեսնուի ծովուն վրայէ։ Շէնքին դուրսը սակայն յիշատակութեան արժան բան մը չենք տեսներ, իսկ ներսն անմատչելի է այցելուին, ուստի այս մասին երկարել երեւակայութիւնս ճնշել պիտի նշանակէ։

Ներկայ թղթակցութեամբս կը վերջացնեմ Ուայթի կղզւոյն տուած այցելութեանս թերի և անկատար նկարագրութիւնն։ Առաջիկայիս կը գրեմ Փորթսմըթի և շրջակայից վրայ։

ԱՐՄԷՆ ԳՆՈՒՆԻ

ԱՊՈՒՇԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Ապո՛ւշ էր՝ կը հարցունէին ոմանք երբեմն իրարու, ըսելու համար. «Շատ աղէկ կրնայ աշխատիլ։» Իր ծնողքը բոլորովին աղքատ չէին. շատ ուշ ծնած էին այս զաւակը։ Խեղճուկն հազիւ կը խօսէր, ըստ որում մանկութեանը ջղաձգութիւն մը պըրկած էր բերանը և կիսովին անդամալուծած՝ կզակը։ Կ'ապրէր՝ առանց քծնանքի և առանց դայրոյթի, բարիքն ընդունելով և երբէք չի գանգատելով այն չարիքէն զորս միւս տղայք հաճոյք կը զգային իրեն հասցունելէն։

«Պարզամիտ» կ'անուանէին զնա այդ քաղաքին մէջ. ասիկա ծուլութեան մակդիր մըն էր, բայց ոչ պաշտպանութիւն մը ընդդէմ այն հարուածներուն զորս չէր փոխարէներ սակայն, բան մը որ կը սրտոտէր վատաբարոները։

Իր բնակարանին դիմացը կը գտնուէր դիւրակեաց վաճառականներու ընտանիք մը, որուն որդին և աղջիկը, մին տասն երկու տարեկան, միւսը տասը, շփացած և յոյժ կամակոր տղաքներ էին, քիչ մը ազատ թողուած, վասնզի միշտ կամքերնին կը կատարէին։ Աղջիկը, Մարթ անուն, սիրուն էր իր խարտեշագեղ կակուղ մազերով որք խոպոպաձեւ կ'իյնային ուսերուն վրայ, կապոյտ ժպտուն աչուըներով, և կարմրագեղ բերնով։ Մեծ եղբայրը, որ իր տարիքին համեմատ միջակ զօրութիւն և հասակ ունէր, ամեն առտու, գարնան այն օրերուն մէջ որք կ'երգեն զարթման զուարթ երգը, կը տանէր զնա խմելու մայիսի այն կենսաւէտ կաթը զոր կովերը կը քաշէին տարւոյն առաջին կանաչութիւններէն, կ'երթային իրենց սովորական ստնտուին քով, ալեւոր կին մը որ՝ քաղաքէն դուրս՝ կը բնակէր անշուք և մաքուր տեսակ մը ագարակի մէջ։

Այդ առօրեայ պտոյտը պատուիրուած էր բժշկին կողմէ պզտիկ Մարթին համար, որուն առողջութիւնը տկար էր։ Մայրն ուշ ծնելուն, դեռատի եղբայրն յանձն առած էր բժշկին այդ պատուէրն ի գործ դնել տալ։

Առաւօտեան օդն, ինչպէս յայտնի է, ամենէն լաւ օդն է, ամենէն մաքուրն ըլլալուն։ Մարթ՝ այս պտոյտներէն կը դառնար ամեն օր քիչ մը աւելի վարդագոյն այտերով և կենսալից ակնարկով։

Երբ եղբայրն ու քոյրը կը մեկնէին, ապուշը միշտ քանի քայլ հեռուէն անոնց կը հետեւէր. ի սկզբան, բնաւ ուշադրութիւն չըրին. յետոյ, օր մը, Փօրթիւնէ-Մարթի եղբայրը—նշմարած ըլլալով Պարզամիտն, անհաճոյ երեւցաւ իրեն այս բան և հրամայեց խիստ մանչուն որ իր տունը մնայ։ Ապուշը քաշուեցաւ գնաց առանց բառ մը արտասանելու, բայց հետեւեալ օրը, եղբայրն ու քոյրը իրենցմէ քանի քայլ առաջ գտան զայն մարգագետնին մէջ՝ ուր պիտի գտնուէին ագարակէն դուրս ելնելէ ետք։ Փօրթիւնէ բարկացաւ. Պարզամիտը երկչոտութեամբ պատասխանեց.

—Չարիք մը չեմ հասցուներ։

—Իրաւ է, ըսաւ Մարթ. թո՛ղ տուր։

Բայց եղբայրն այդպէս չըմբռնեց։ Ապուշին այդ ըրածը արհամարհանք մը սեպեց և ետեւէն վազելով՝ քարախիճեր նետեց անոր։ Միւսը կամաց կամաց ետ կը քաշուէր, ատեն ատեն ետին դառնալով և Մարթին նետելով անբացատրելի ակնարկ մը, վշտով և ուրախութեամբ խառն։

—Կը բաւէ՛, կը բաւէ՛, կը գոչէր պզտիկ աղջիկն իր եղբօր. պիտի վիրաւորես զայն։

—Բէ՛հ, վա՛տ է ան, գոչեց Փօրթիւնէ, քանի որ կը փախչի։

Ապուշն յանկարծ կանգ առաւ, դէմքը երկու տղայոց դարձուցած. քիչ մը առաջ արձակուած քար մը երեսին զարնուեցաւ. անմիջապէս առատ արիւն եկաւ։ Փօրթիւնէ այնքան առաջ երթալ չէր ուզած։

Մարթ վիրաւորին մօտեցաւ, որ աչուըներովը կը նայէր ժպտագին, վասն զի շրթունքն անհետ եղած էին վազած արեան տակ։

Ապուշը ճիգ մը ըրաւ և յոյժ որոշ ձայնով ըսաւ.

—Զգուշացէք, կրնայ ըլլալ որ աղտոտեմ ձեր շրջազգեստը։

—Վիրաւորուեցա՞ր, թա՛թա, հարցուց աղջիկը։

Պարզամիտին ընտանիքն այս և ասոր նման ուրիշ անուններ կուտային նմա ընտանեբար.

—Չեմ գիտեր, պատասխանեց։

Մարթ արգահատանքի շարժում մը ըրաւ, մինչ խեղճ ապուշը բռունցք մը խոտ կը փրցունէր և երեսը կը սրբէր։

Փօրթիւնէ, տխրահամակ, վասն զի առանց խոստովանիլ ուզելու դժգոհ էր ինքնիրմէ, այլեւս չի համարձակեցաւ ճամբան նոր սպառնալիքներ ընել։

Յաջորդ օրը, ագարակին առջեւ ուր կ'երթային ամեն օր, եղբօր և քրոջ ուշադրութիւնը գրաւեցաւ աղմուկէ մը որ դուրս հանեց զանոնք ագարակէն։ Երեք ստամբակներ, իրմէ աւելի մեծ, կը սպառնային ապուշին, նախատելով զայն, բռունցք ցուցնելով անոր, ոտքի հարուածներ արձակելով նմա։ Ինք, կանգուն, շիփ շիտակ, դիմադրելու ճարպիկ՝ առանց ինքզինքը պաշտպանելու, անոնց կը նայէր հեգնական երեւոյթով մը՝ զոր կը շեշտէր իր ծուռ բերանը։

—Պիտի փարատեն զայն, ըսաւ Մարթ։

—Իրենց զբաղանքը բանն է, յարեց Փօրթիւնէ։

Բայց խօսքը բերանը մնաց տղուն, որ յապուշ կրթեցաւ անակնկալ տեսարանի մը առջեւ. պարզամիտը, եղբայրն ու քոյրը նշմարելուն պէս, դիրքը փոխած էր. իր նախայարձակներուն վրայ խոյանալով, բռունցքի մէկ հարուածով գետին տապալած էր անոնցմէ մին, ոտքը վրան դրած էր որպէս զի չի կրնայ ոտքի ելնել և, հպարտ կեցուածքով մը, կը սպասէր միւսներուն յարձակման, պատրաստ պատասխանելու։

Գետնատարած տղան շնորհ կը հայցէր։

Եւ այս բանս կը խնդացունէր պարզամիտը, որ կը տեսնէր Մարթի յառաջանալն առ ինքն. պզտիկը շատ յուզուած էր այս պայքարէն։

—Կը բաւէ՛, կը բաւէ՛, ըսաւ աղջիկը օրուան պէս, հառաչանքի և արգահատանքի նոյն շեշտով։

Ապուշը քանի մը քայլ յետս ընկրկեցաւ։

—Վատ չե՛մ, ըսաւ պարզապէս։

Կը ժպտէր, իր անմեղի տարտամ և յոյժ քաղցր ժպիտովը։

Եղբայր ու քոյր ի դարձին ձայն ծպտուն չի հանեցին։

Փօրթիւնէ կը մտածէր թէ պէտք չէ վրդովել քնացող ջուրերը. Մարթի առաջին խօսքը իր մտածումն արտայայտեց։

—Քանի որ այդչափ զօրաւոր է, ինչո՞ւ ինքզինքը չի պաշտպաներ քեզ դէմ, հարցուց։

—Անշուշտ կը վախնար ինձմէ։

Պզտիկ աղջիկը ամենեւին չի համոզուեցաւ։

Գ.

Յաջորդ օրերը, նորէն տեսան ապուշը, բայց բաւական հեռի, այնպէս որ անկարելի էր գանգատիլ։

—Աղէկ կը տեսնես որ կը վախնայ ինձմէ, ըսաւ Փօրթիւնէ։

Եւ բոլոր ուժովը գոչեց.

—Թա՛թա՛։

Պարզամիտը կանգ առաւ, դարձուց գլուխը, և երկու տղայոց մէկ նշանին վրայ, մօտեցաւ։

—Ինչո՞ւ համար մեր գացած տեղը կուգաս միշտ։

Լեզուն այն դժուարութեամբ որ անհետ կ'ըլլար զայրոյթի և կիրքի ժամերուն ներքեւ, պարզամիտը, Մարթին նայելով՝ պատասխանեց.

—Զայն տեսնելու համար։

—Եւ ինչո՞ւ զայն տեսնել կուզես։

—Գեղեցիկ է։

Այս խօսքն ըսաւ պարզութեամբ, առանց վարանելու և առանց կարմրելու։

Ապուշը կը սքանչանար աղջկան վրայ որպէս կը սքանչանար բնութեան մէջ գտնուած ամեն բանի, երբ տեսնելու արժանի կը գտնէր զայն։

Ամառն անձրեւալից եղաւ։ Եղբայրն ու քոյրը մասամբ դադրեցուցին իրենց այցերն առ ստնտուն։ Բայց ապուշը շարունակեց իր միայնակ պտոյտները, որոց միակերպութիւնն ընդհատեցաւ քանի մը ուրախութիւններով։ Բաւ էր որ անգամ մը հանդիպէր իր պզտիկ կուռքին՝ ամեն օր կրկնելու համար իր պտոյտներ։

Արձակուրդին, օդը գեղեցկացաւ։ Սեպտեմբեր վերջին ամիսն եղաւ տղայոց ազատութեան, որք գիշերօթիկ վարժարան պիտի դառնէին։ Օգուտ քաղեցին անկից՝ կրկնապատկելու համար իրենց շրջագայութիւնները։ Պարզամիտը շատ երջանիկ եղաւ։ Աչքերէն կը յայտնուէր իր ուրախութիւնը։

Եղբայրն ու քոյրը վերջապէս զուարճութիւն զգացին անկից։ Ծառերուն վերեւը կը գտնէին զայն, եթէ դուրս չելնէր փոսէ մը կամ թաւուտներէ։ Այս բանս պահուըտուքի ազդեցութիւնն ունեցաւ անոնց վրայ։

Առտու մը որ նեղ ճամբէ մը կ'երթային, Ուաղի գետեզրէն, Փօրթիւնէ գոչեց.

—Նայէ՛, Մարթ, կաղամախիին վրան ելեր է։

Մարթ, որ կը ծռէր վայրի ծաղիկ մը քաղելու համար, ետին դարձաւ աշխուժիւ, բայց ոտքը սահեցաւ, և գետակին մէջ գլորեցաւ։

Իր և սարսափահար եղբօր արձակած ճիչերը միահաղոյն դուրս թռան։

Փօրթիւնէ չէր գիտեր լողալ, և հոսանքն արագավազ էր։

—Օգնութի՜ւն, օգնութիւն, գոչեց։

Ի՞նչ ընելու համար . . . Երբ ապուշը մարգագետնին վրայ դրաւ պզտիկ աղջիկը, դեռ ոչ ոք ժամանակ ունեցած էր վազելու, թէեւ շրջագայողներ կային մարգագետնին վրայ և ձկնորսներ՝ գետափին մօտ։

Մէկ քանի օր, Թաթա դիւցազն մը եղաւ քաղաքին մէջ. Մարթի ծնողաց կողմէ մերժեց ընդունիլ ո և է վարձատրութիւն և խոյս տուաւ շնորհակալութիւններէ։

Երբ արձակուրդը վերջացաւ, եղբայրն ու քոյրն ալ չերեւցան. գիշերօթիկ վարժարան գացած էին։ Ապուշը ամեն ժամանակէ աւելի լռակեաց եղաւ։ Ամբողջ օրեր աներեւոյթ կ'ըլլար առանց ըսելու ո՛ւր երթալը։ Ընտանիքը նախ մտահոգ եղաւ, յետոյ, ըստ որում ամեն իրիկուն տուն կը դառնար, ճաշի ժամուն, ա՛լ վարժուեցան անոր այս նոր ընթացքին։

Սակայն, լուսաւոր ժամեր կային համր վայրենիի այդ կեանքին մէջ որ վեց տարի անդադար շարունակեց. այդ լուսաւոր ժամերն արձակուրդներն էին յորս Մարթ գիւղ կուգար։

Մանկուհին մանկամարդ աղջիկ ըլլալով ա՛լ միայնակ դուրս չէր ելներ, եթէ մայրը չընկերանար նմա, սենեկապանուհին ետեւէն կ'երթար,—ապուշն ալ։ Աղջիկն ամեն տեղ իր ճամբուն վրայ կը գտնէր զնա, որպէս յանցելումն. Այս բանս անհաճոյ չէր թուեր իրեն, այն լուռ և յարատեւ սքանչացումը յարգանք մըն էր առ իր գեղեցկութիւնն, որ խրախոյս էր. ասկից զատ, մարդ միշտ գոհունակութիւն կը զգայ երբ սիրուի, նոյն իսկ անասունէ մը։ Պարզամիտը անասունէ աւելի բան մըն էր։ Մնաց որ, արդէն կեանքն անոր կը պարտէր և չէր մոռնար զայն։

Թաթա՝ ճամբան կ'ընդունէր միշտ շնորհալի ժպիտ մը իբր պարգեւութիւն. մինչեւ իսկ, անգամ մը, մանկամարդ աղջիկն անոր կարկառեց ձեռքը, բայց ապուշը խոյս տուաւ երբ իր մատները պիտի դպչէին իրեն երկարած մատներուն։

Մարթի գիշերօթիկէն ելնելուն և իր ամուսնութեան միջեւ տարի մը անցաւ։ Գուցէ ապուշին ամենէն բարեբաստիկ շրջանն եղաւ այս։ Ընտանեկան անվերջ պտոյտներ կ'ընէին, յաճախ հետիոտն, երբեմն կառքով։ Այս վերջին պարագային, Պարզամիտը կը վազէր և նպատակակէտը կը հասնէր միւսներուն հետ։ Կը ձգէին որ ուզածն ընէ. ոչ նեղացուցիչ էր, ոչ անխորհուրդ, և ամենուն համար սիրեցեալ աղջկան պահապանը կը նկատուէր։ Օր մը նշմարեց որ մէկ հոգի աւելցած էր ընտանիքին մէջ։ Հասարակ այցելու մը չէր։ Կարծես իբր ազգական կը վարուէին հետը, չէր երբեք անկից։ Փօրթիւնէ և ան թեւ թեւի կը պտըտէին իբր երկու եղբայր. երբ ընտանեօք դուրս ելնէին, Մարթ անոր վըրայ կը կրթնէր և այն ատեն . . . Մարթի ժպիտը շատ երանայայտ էր, ակնարկը ճառագայթներ ունէր որք ցայն վայր անծանօթ էին իրեն. իսկ անցնելու պահուն իրեն արձակած ճառագայթները՝ երախտագիտութեամբ և կարեկցութեամբ լի՝ ստուեր էին յորմէ հետէ ապուշը յանակնկալս տեսած էր այն լուսաշող փայլը։

Ապուշը տխրեցաւ։ Անգամ մը անոնց հետ դէմ դիմաց եկաւ. քիչ մը իր սովորական ողորմութեանը՝ ժպիտին կը սպասէր զոր տժգոյն կը գտնէր՝ յորմէ հետէ տեսած էր միւս մարդը։ Մարթ չի նշմարեց իսկ թէ ապուշն իր դէմ ելած էր։

Այն ատեն պարզամիտին տխրութիւնը վայրագ հանգամանք մը առաւ. ա՛լ շա՛տ հեռուէն կը տեսնէին զնա։

Իր ամուսնութեան առջի օրը, Մարթ քմահաճոյք մը ունեցաւ. ուզեց վերստին տեսնել այն տեղն ուր քիչ մնաց պիտի մեռնէր. իր երջանիկ կեանքը պէտք ունէր այս յիշատակին։

Իրիկունը կը մօտէր, անուշ արեւամուտի գարնան գեղեցիկ իրիկուն մը, տմոյն երկինքով, ծիրանագոյն հորիզոնով։ Մարթի նշանածն ընկերացաւ նմա։

Մարթ յանկարծ կանգ առաւ։

Հոն էր։

Նայեց. գետափին վրայ ստուեր մը կը ցցուէր. մարդ մըն էր որ վար կը ծռէր . . .

—Թաթա՛, գոչեց Մարթ, մէջը պիտի իյնայ։

Այս ձայնին, ապուշը, առանց տեղը փոխելու, ետին դարձաւ։

—Ոչ . . . կը ճանչնայ զիս։

Բայց ետին դարձած ատեն, թաց խոտին վրայէն սահած էր ոտքը, եւ գետակին մէջ ինկաւ՝ ինչպէս Մարթ ժամանակաւ։

Երկու ճիչեր արձակեցան։

Բայց Մարթ գիտէր որ ապուշը ճարտար լողորդ է։

Նշանածն և ինք սպասեցին անոր երեւնալուն։

Ի զուր։

—Մեծ խոտերէն բանտուած ըլլալու է, ըսաւ նշանածը։

Մարթ չպատասխանեց։ Տեսակ մը յետադարձ հարուած յառաջ եկաւ յինքն։ Առաջին անգամ ըլլալով կ'ըմբռնէր այն անհուն սէրը զոր ներշնչած էր ապուշին։

Յաջորդ օրը, իր հարսանեկան շրջազգեստին վրայ, մեկնելէ առաջ, արցունք մը ինկաւ, քաղցր և տխուր որպէս ապուշին ժպիտը, լուռ՝ որպէս պէտք է ըլլայ ամեն գաղտնի սէր։

Սրտի պարտքը վճարուած էր պարզամիտին։

ՔԱՄԻԼ ՊԻՍ.

[illegible] ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱԿԱՆ

Կ. Պոլիս, 15 սեպտ. 1889

Պարոնայք Սգոթ և Պոուն,

Ուրախ հետ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոթի Էմիւլսիոնը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց թուլութեան և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է Մօռուի ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԻՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան [illegible]

ՊԱՇՏ. ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ
ԻԼԱՆ

Կիրիտ ճէզիրէսինտէ պուլունան ասաքիրը շահանէ խարճըյի իչուն 308 սէնէսի հազիրանը իպթիտասընտան 309 սէնէսի մայըս նիհայէթինէ գատար 1 սէնէլիք քեամիլէ զարֆընտա լուզումը օլան մանգալինճէ մէզքիւր միւնագասայա վազ օլունան էրզագը միւթէնէվվիա վէ սաիրէնին պուրատա իհասընա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 21 2—2

Թրապըզօնտա պուլունան վէ պուլունտուրըլաճագ օլան թապուրլարըն 1 սէնէլիք խարճըյի իչուն մանգալինճէ մէզքիւր միւնագասայա վազ օլունան էրզագը միւթէնէվվիա վէ սաիրէտէն Սամսոն փապրիգասընըն 1 ինճի տագըմինտէն նանը աղիզին պէհէր գըյյէսի 45, գօյուն էթինին 150, սըղըր էթինին 100, բուղտէյը սատէնին 400, բիրինճին 100, շէքէրին 150, իւզիւմին 100, սօղանըն 25, թուզուն 25, սապօնըն 200, խըպարմաչէթին 230, զէյթուն եաղընըն 230, գուրը ֆասուլեանըն 45, գաղըն 45, քէօմիւրին 20, հաթապըն 4, արբանըն 30, սամանըն 20 փարայա մահալլի թալիպլէրի էօհտէլէրինտէ օլտուղունտան պուրաճա իհասընա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 22 2—2

Նիզամիյէ էրզագ անպարը իչուն միւպայաա օլունաճագ օլան 7000 գըյյէ զէյթուն եաղընըն պէհէր գըյյէսի 4 ղուրուշա [illegible] թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայըսըն բումինին 20 ինճի չարշէնպէհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի 100 տէ 5 թէնզիլի գապուլ օլունաճագը ճիհէթլէ իհասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 23 2—2

Ինշաաթը ասքէրիյէ իչուն միւնագասայա գօնուլան 500 մաչունա վէ 500 սըրա գալասը վէ 100 ատէտ չիրագը քիւթիւք վէ չապ վէ սըրա մէշէ ալթըլըգ վէ պէշլիք վէ տէօրթլիք մէշէ էնվաի իլէ չամ քէրէսթէլէրինին մայըսըն 24 ինճի փազար կիւնի գարարը գաթիսի վէ ֆէրտասը 100 տէ 5 թէնզիլաթը մուզայէտէսի օլտուղունտան թալիպ օլանլարըն ինշաաթը ասքէրիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 24 2—3

Չըխտանէ թահթասը ատէտ 5000 թուլէն 3, 4 արզըն 240, 26, սախընը 0.2.

Ինշաաթը ասքէրիյէ լազըմէսի իչուն պալատ էօյլիկլէրի մուհարրէր 5000 ատէտ չըխտանէ թահթասընըն 1 պուշուգ այտա թէսլիմ օլունմագ շարթը իլէ պէհէրի 5 ղուրուշ ֆիյաթ իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայըսըն 24 ինճի փազար կիւնի գարարը գաթիսի վէ ֆէրտասը 100 տէ 5 թէնզիլի կիւնի օլտուղունտան թէնզիլէ թալիպ օլանլար ինշաաթը ասքէրիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 25 2—3

Ճիւնուտը ճէնապը [illegible] մուայէնէթը իչուն միւպայաա օլունաճագ օլան 550000 գըյյէտէն 650000 գըյյէյէ գատար Սիպիր եաղընըն պէհէր գըյյէսի 8 ղուրուշ 10 փարատա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայըսըն բումինին 21 ինճի փէնշէնպէհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէյի վէ 25 ինճի պազար իրթէսի կիւնի սախի 100 տէ 5 թէնզիլի գապուլ օլունաճագը ճիհէթլէ իհասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 26 2—3

Նիզամիյէ էրզագ անպարը իչուն [illegible] միւպայաասը [illegible] օլունաճագ օլան 72,000 գըյյէ սապօն մէզքիւր միւնագասայա վազ օլունտուղունտան մէզքիւր էլ մըգտար սապօնըն իհասընա թալիպ օլանլարըն [illegible] թարիխը իլանտէն իթիպարէն 1 հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի։

Նօ. 20 3—3

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամի 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 11

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կամ տունք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միշտ ազնուաբար սատարելով, որք ունին փափաք [illegible] ապահովագրելոց [illegible] կրած վնասներն։

Հ. ՍԻՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 11 և 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերև.

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890	»	6,165,860
Տարեկան հասոյթ	»	14,135,925

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՑՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ Ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Նոյն նիւթերու վրայ մեծագումար գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկ. [illegible] միացած է Եւրոպիան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ, որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 Ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14. 16

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՄԱՆՉԷՍԴԸՐ

Հիմնեալ 1852ին

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոս.	3,000,000
91 դկ. 31ին աւանդ տրուած գմ.		1,771,006
1891 դեկ. 31ին պահեստ		1,362,953
Հասոյթ 1891ին		991,260

Այս ընկերութիւնը ընդդէմ հրդեհի կապահովէ ամէն տեսակ շէնք, կահ, ապրանք, ի Պոլիս և ի շրջակայքն, ինչպէս և Նաւերն Նաւահանգստին մէջ։

Վնասի ատեն առատ և խղճամիտ վճարումն։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալութիւնն ընկերութեան, 1 և 2 Իզզէթ փաշա խան, Ղալաթիա։

Գործակալ ՌԻՉԱՐՏ Մ. ՊՈՆՏ
Ներկայացուցիչք
ՊՈՆՏ, ՍԷԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

ՀԱՆՔԱՋՐՈՅ ԵՂԱՆԱԿ

Վիշիի հաստատութեան մէջ, որ Եւրոպիոյ նմանօրինակ լաւագոյն հաստատութեանց մին է, ամեն տեսակ լոգարան և ջուր կը գտնուի ստամոքսի, լեարդի, փայծեղի, միզափամփուշտի, [illegible] հիւանդութեանց բուժման համար։

Ամեն օր՝ մայիս 15էն մինչև սեպտեմբեր 15՝ Թատրոն եւ նուագահանդէս ի Քազինօ, —Երաժշտութիւն պարտէզին մէջ. —Ընթերցասրահ. —Տիկնանց վերապահեալ սրահ. —Խաղուց, խօսակցութեան եւ գրնդակախաղի սրահներ։

ԱՄԵՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ԿԸ ՏԱՆԻՆ Ի ՎԻՇԻ

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Ընկերութիւնն, Պուլվառ Մոնմարթր, 8, Փարիզ։ 427

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Եղլ—Լնտ. Անվերս, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջև

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնաժ	Անուանք	Թօնաժ	Անուանք	Թօն.
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Պալերմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Փանթէր	1700
Ապօլլօ	5500	Կիտօնօ	2200	Պլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1000	Պօլօ	1000
Արիօստօ	2000	Կրօտօ	2200	Փուէպլօ	2800
Պասսօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պռավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիբսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գարգօ	2000	Քօլպինօ	4200	Սաֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօմօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	2500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիտօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլէտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրքաթօ	900
Տուրօ	4800	Մարդէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրագօ	2100	Մէլօ	2000	Վօլթուռնօ	5000
Էլսինօր	2600	Մուրինօ	3100	Եէտտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆլիսչէ	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Հէլիօ	200
Ֆալքօն	800	Օդրանտօ	4500	Զէբօ	140
Ֆիտօ	700	Օգգօ	2000	Մօսքիթօ	120
Էմփըրըն Մոնարք					8000
Բրիթիշ Մոնարք					8000
Լըքիէն Մոնարք					8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւրէթ խան, Ղալաթիա 7

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՅ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ
ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԷՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ռոսէ Դառապօնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիժերն և սրտի խառնուածքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ.

EMULSION SCOTT

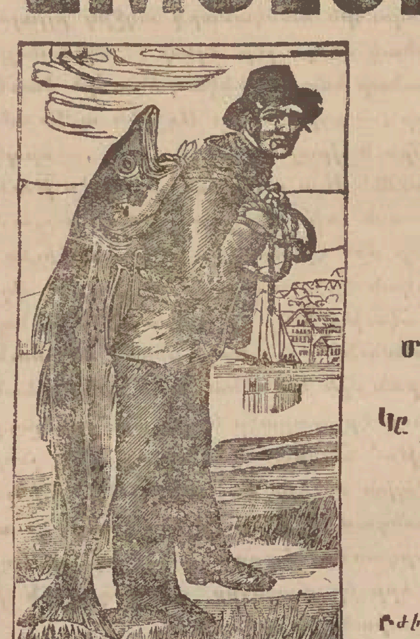

(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՒԻ ՁԿԱՆ ԴՈՒՏ ԻՒՂ

[illegible]

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթէն չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիփոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԻՐԵԱԼ 212

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 18 30 Օտեսայի ասուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Դշ. 19 31 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով
Դշ. 20 1 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 20 1 Սուրհանդակ դէպի փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչև պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Ուշ. 21 2 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

—Ազդ. Մայիս 20/1, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող սուրհանդակը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւուն։ 10

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պոլսոյ միջև կանոնաւոր բեռնուղ

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղւոյ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով.

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և մէկ տոմսերով Նաւաղչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՄՈԹԷ ԸՐԳՈՒԼ Ռուհանէ Սէթէ Ֆրանսէզ 5

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերպուլի և Միջերկրականի միջև բեռնող շոգենաւք

Անուանք	Թօնաժ	Անուանք	Թօնաժ
Քառնագ	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրօս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէֆթիս	3000
Սէսօսդրիս	3250	Բէրօա	3000
Թիպզ	3250	Լոգիա	800
Մակտալա	3250	Օլիմփիա	800
Մարիօթիս	3250	Ռէմփի	700

Մեմֆիս շոգենաւը դէպ ի ամսոյս 21ին Լիվերպուլէն աստ կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ 14

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ամէն տասն օրը երկու անգամ կը բեռնին Լիվերպուլ և Միջերկրականի միջև

Անուանք	Թօնաժ	Անուանք	Թօնաժ
Ումպրիա	7718	Գաթալօնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պօթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մառաթօն	2403
Պավօնիա	5587	Ատլաս	2393
Սեֆալօնիա	5517	Սառակօսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Պալմիրա	2144
Ալեփփօ	2?48	Թրինիտատ	899
Քէտառ	1876	Մորոքքօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Շերպուրկ շոգենաւը, նաւապետ Քինկ, Լիվերպուլէն պիտի գայ դէպ ի յունիս 14ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ք. ՃՈԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 11
Ղալաթիա 17

ՌՈՍԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՈՌԲՈՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի	4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	»	35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և ժամանակաւ առանց որ և իցէ ԶԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Պահչէ Գաբու, Մէյտանճըք սոքաք, Ուիթալ խան.

ԴԻՆ, ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տաքթոր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այս ըսել որ անթիւ բազմութիւն մի է զոր բուժելինաց, է գտնուհամ և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճահճախառն վայրերու ջերմոտ կլիմայից հառ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ազդեցիկ առոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը [illegible]։ Այս ֆիզիքական խանգարութիւնք յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր [illegible] մերձքանաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց մէջ անուանիքը որոշեալ է ջերմն և դողը, թեթեւ ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

[illegible] օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ հողմախառն վայրերէ մանաւանդ նիւթերէ, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակ տեղերէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն [illegible]։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և զանոնք կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար առոյգ, միայն թէ պրոուած հրահանգին համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ 22

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ — ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

ԳԻԾ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՊԵԼՈՎԱ

Արեւ. ճեպ. Թ. 2 Բշ. Եշ. Ա.	Կուխ. ճեպ. Թ. 4 Ամ. օր ԱԲԳ	Կուխ. խառն Թ. 62 Ամ. օր ԱԲԳ	Կուխ. խառն Թ. 132 Բշ. Եշ. ԱԲԳ	Կուխ. խառն Թ. 124 [illegible] ԱԲԳ	ԿԱՅԱՐԱՆՔ	Կուխ. խառն Թ. 123 [illegible] ԱԲԳ	Կուխ. խառն Թ. 131 Դշ. Շբ. ԱԲԳ	Կուխ. խառն Թ. 61 Ամ. օր ԱԲԳ	Կուխ. ճեպ. Թ. 7 Ամ. օր ԱԲԳ	Արեւ. ճեպ. Թ. 8 Դշ. Շբ. Ա.
ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
7 20	8 15	6 30			Մկ. Կ. ՊՈԼԻՍ ժմ.			8 52	8 22	4 00
		6 41			Գումգափու			8 23		
		6 53			Եէտի—գուլէ			8 07		
		7 12			Մագրիգիւղ			7 44		
		7 26			Այաստեֆանոս			7 22		
		7 45			Քիւչիւք—Չէքմէճէ			7 07		
		8 29			Սպարթա—գուլէ			6 22		
	9 33	9 05			Հատըմքէօյ			5 56	6 58	
		9 43			Չաթալճա			4 53	6 17	
9 58	10 51	10 25			Գապաքճէ			4 0		1 50
		11 27			Սինէքլի			3 29		
	12 12	12 09			ժմ. Չերքէզքէօյ մեկնում			2 37	4 38	12 09
	12 14	12 40			մկ. ժամանում			2 12	4 33	12 04
12 04	12 36	1 41			Չօրլու			1 26	3 56	
		2 33			Մուրատլը—Քէօրքէօյ			12 26		
		3 05			Սէյտլէր—Չիֆթլիք			11 53		
	2 25	3 44			Լիւլէ—Պուրկազ			11 16		
2 05	2 53	4 30			Պապա—Էսքի			10 39	2 26	
		5 13			Պապլը—քէօյ			9 40	2 00	9 33
	3 58	6 03			Ուզուն—Քէօփրիւ			8 56		
	4 16	6 47			Գուլէլի—Պուրկազ			7 46	12 50	
		7 12			Ուրլի			7 14	12 51	8 09
4 21	5 09	7 59			ժմ. ԱԴՐ. ՊՈԼԻՍ մկ.			6 25	11 37	7 14
4 29	5 19		3 15		մկ. ժմ.				11 22	7 09
			4 07		Գատըքէօյ		1 25			
5 26	6 12		4 57		ժմ. Մուսթաֆա Պաշա մկ.		12 32		11 27	6 12
5 31	6 32		5 17		մկ. ժմ.		11 39		10 02	6 07
6 14	7 13		6 35		ժմ. Հարմանլը մկ.		11 19		9 19	5 23
6 20	7 38		6 55		մկ. ժմ.		9 54		8 59	5 18
	8 01		7 38		ժմ. Թըրնովա-Սեմենլի մկ.		8 48		8 35	4 53
	8 11			10 50	մկ. ժմ.	12 50	8 01		8 25	4 48
	8 47			11 50	Գայաճըք—Հասքէօյ	12 06			7 52	
	9 34			1 07	Եէնի—Մահալէ	10 50			7 05	
8 38	9 59			1 49	Բաբագլը	9 58			6 39	3 06
	10 25			2 24	Գաթօնիցա—Սթանիմաք	9 04			6 14	
9 23	10 41			2 49	ժմ. Փիլիպէ մկ.	8 25			5 54	2 17
9 33	11 04			3 20	մկ. ժմ.	7 51			5 34	2 12
	11 58			4 41	Թաթար Բազարճըք մկ.	6 45			4 43	
	12 22			5 12	ժմ. Սարամպէյ մկ.	6 00			4 17	
	12 23				մկ. ժմ.				4 16	
11 10	12 44				ժմ. Պելովա մկ.				4 01	44
3 20	4 29				Սոֆիա				12 34	12 15
8 10	9 50				Նիշ				5 51	9 20
2 45	4 48				Պելկրատ				10 55	8 0
9 40	1 20				Պուտապէշթ				2 40	2 57
3 16	7 20				Վիեննա մկ.				8 30	8 50

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

1. Ստորագծեալ վայրկեանները կը ցուցնեն իրիկուան ժամը 6էն և առաւօտեան ժամը 5.59ի միջեւ եղած գիշերուան ժամանակը.

2.—Կ. Պոլսոյ արուարձանաց ժամանակացոյցը մասնաւոր ցուցակ մըն է եղած։

3.—Ձախակողմի սիւնակաց մէջ կառախմբոց մեկնման ժամանակը պէտք է կարդալ վերէն վար, և աջակողմի սիւնակաց մէջ վարէն վեր։

4.—Թիւ 321 «խառն կառախումբը» ի Թըրնովա—Սեմենլի կը հաղորդակցի Թիւ 7 «պայմանադրական կառախմբին» հետ։

5.—Թիւ 322 «խառն կառախումբը» ի Թըրնովա—Սեմենլի կը հաղորդակցի Թիւ 4 «պայմանադրական կառախմբին» և Թիւ 131 «խառն կառախմբին» հետ։

6.—Թիւ 621 խառն կառախումբը Սկիւպի մէջ կը հաղորդակցի՝ Զիպէֆչէ գացող Թիւ 513 խառն կառախմբոց հետ։ Սելանիկ գացող Թիւ 522 և

7.—Ճաշարան վակոն մը աւելցուած է Թիւ 7 և 4 պայմանադրական կառախմբոց, արեւելեան ճեպընթացին չբանած օրերն, այսինքն.

Կ. Պոլսէն մեկնող Թիւ 4 կառախմբին) Կիրակի, երեքշաբթի, չորեքշաբթի ուրբաթ և շաբաթ օրերը

Պելովայէն մեկնող Թիւ 7 կառախմբին) Կիրակի, երկուշաբթի, չորեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը

Ուղեւորք կրնան զայնս ի կիր առնուլ յաւելուածական սակ մը վճարելով։

Ա. կարգ	Բ. կարգ	
Ֆր. 10.—	Ֆր. 7.—	Կ. Պոլսէն Ադր. Պոլսոյ համար կամ փոխադարձաբար
,, 12.—	,, 9.—	Կ. Պոլիս Փիլիպէ Պելովայի համար կամ փոխադարձաբար

8.—Արեւելեան Եւրոպայի ժամանակը [Ա. Ե. Ժ.] 4 վայրկեան առաջ է Կ. Պոլսոյ տեղական ժամուն վրայ։

9.—Միջին Եւրոպիոյ ժամանակը [Մ. Ե. Ժ.] 32 վայրկեան ետք է Սելանիկի ժամուն վրայ։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԻԾ ՍԷԼԱՆԻԿ—ԻՒՍՔԻՒՊ—ԶԻՊԷՖՉԷ

Խառն. խառն Թ. 512 ամէն օր	Կ. խմբ. խառն Թիւ 522 ամէն օր	ԿԱՅԱՐԱՆՔ	Կ. խմբ. խառն Թիւ 523 ամէն օր	Կախ. խառն Թիւ [illegible] ամէն օր
ժ. վ.	ժ. վ.		ժ. վ.	ժ. վ.
5 10		Սելանիկ (Պիւֆէ) ... ժմ.		10 15
5 44		Թօփսին ... մեկ.		9 41
6 21		Ամաթօվօ		9 04
6 43		Քարասուլու		8 41
6 53		Կիւմէնճէ		8 31
7 31		Կեօրկէլի		7 59
8 05		Միրօվչէ		7 15
8 18		Ստրումնիցա		7 06
8 47		Տէմիրգաբու (Պիւֆէ) ժմ.		6 52
8 57		մկ.		6 17
9 42		Քրիվօլագ		5 43
10 21		Վէլէս—Կրազգօ		5 00
11 08		Քէօփրիւլիւ ժմ.		4 10
11 18		մկ.		4 00
12 06		Զելենիկօ		3 17
12 42		ԻՒՍՔԻՒՊ (Պիւֆէ) ժամ.		2 41
	1 06	մեկ.	2 20	
	1 47	Ածալար	1 44	
	2 42	Գումանովա	1 07	
	3 15	Թապանովչէ	12 29	
	3 43	Բրէզովա	12 04	
	3 56	Պուդառավչէ	11 46	
	4 21	Պույինէվչէ	11 16	
	4 34	Զիպէֆչէ	11 00	
	9 33	Նիշ	5 31	
	4 48	Պելկրատ	10 55	
	1 20	Պուտապէշթ	2 40	
	7 20	Վիեննա մեկ.	8 30	

ԳԻԾ ԻՒՍԿԻՒՊ—ՄԻԹՐՕՎԻՑԱ

Կախմբ. խառն Թիւ 622 Բշ. Դշ. ուր.	ԿԱՅԱՐԱՆՔ	Կախմբ. խառն Թիւ 621 Գշ. Եշ. Շբ.
ժ. վ.		ժ. վ.
7 15	Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ժամ	12 29
8 22	Էլէշան ... մեկ.	11 36
9 17	Քաչանիք	10 59
10 27	Ֆեռիզովից	10 12
11 20	Լիփլեան	9 11
12 12	Բրիշթինա	8 16
12 58	Վուչիթռն	7 22
1 15	Միթրովիցա մկ.	7 00

ԹԸՐՆՕՎԱ—ՍԷՄԷՆԼԻ—ԵԱՄՊՕԼՈՒ

Կախ. խառն Թ. 321 Բշ. Եշ. ԱԲԳ	Թ. 323 Կիր. ԱԲԳ	ԿԱՅԱՐԱՆՔ	Կախ. խառն Թ. 322 Դշ. Շբ. ԱԲԳ	Թ. 324 Բշ. ԱԲԳ
9 15	1 40	Մկ. Թըրնով—Սեմենլի ժմ.	7 10	9 49
9 58	2 25	Գարաբունար	6 46	9 15
11 05	3 32	Բանէ—Մահլէսի	5 45	8 14
12 15	4 43	Նէնի—Զաղրա	4 42	7 09
1 11	5 41	Սլիվնօ—Քըրմանլը	3 41	6 13
2 00	6 30	Եամպօլու ժմ.	2 40	5 10
6 58		ժմ. Պուրկազ մկ.	9 40	

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ

Կուխ. խառն Թ. 221 Բշ. Դշ. և ուր. ԱԲԳ	ԿԱՅԱՐԱՆՔ	Կուխ. խառն Թ. 222 Գշ. Եշ. և Շբ. ԱԲԳ
7 51	Մկ. Ա. Պոլիս ... ժամ.	6 53
8 47	Ուրլի	5 58
9 33	Գուլէլի — Պուրկազ	5 30
10 10	Տիմէթօքա	4 38
11 22	Սուֆլի	3 31
12 20	Փերէճիք	2 31
1 21	Ֆերրէ	1 29
2 22	ժմ. Տէտէ—Աղաճ ... մեկ.	12 20

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ